

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

TUTKIMUS SENIOREILLE SUUNNATUSTA
OHJELMA- JA TAPAHTUMATARJONNASTA JA
SEN KEHITTÄMISKOHTEISTA

Olavi Helenius

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

Toukokuu / 2018

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Olavi Helenius	Sivumäärä 41 ja 4 liitesivua
Työn nimi Tutkimus senioreille suunnatusta ohjelma- ja tapahtumatarjonnasta ja sen kehittämiskohteista	
Ohjaava(t) opettaja(t) Minna Hautio	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja RADIUS Oy	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, otetaanko seniori-ikäiset tänä päivänä tarpeeksi huomioon ohjelma- ja tapahtumatarjonnassa, vai tarvitaanko lisää nimenomaan heidän ikäluokalleen suunnattuja radio- ja tv-ohjelmia, tapahtumia, ja muuta vastaavaa. Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella työn tilaaja, RADIUS Oy, alkaa kehittämään uusia tuotteita ja palveluita seniori-ikäisten tarpeiden mukaan ja pyrkii siten nousemaan arvostetuksi tapahtumatuotannon alan tekijäksi.</p> <p>Tilaaja RADIUS Oy on tuore perheyrittäjä, joka haluaa markkinoida itseään positiivisuudella ja auttaa luomaan monenlaisia tapahtumia ja tilaisuuksia, ensi alkuun Turun seudulla.</p> <p>Valmis työ tulee tarjoamaan mahdollisuuden lähteä kehittämään seniori-ikäisille heidän tarpeidensa mukaista viihde- ja ohjelmatarjontaa, ja auttaa tilaajaa nousemaan alallaan tunnetuksi tekijäksi.</p> <p>Opinnäytetyö aloitettiin taustatutkimuksella, jossa selvitettiin, millaista senioreille suunnattua ohjelma- ja tapahtumatarjontaa on Suomessa tänä päivänä. Itse tutkimus toteutettiin kyselyinä, jotka toimitettiin erilaisten seniori- ja vanhustyötä harjoittavien yhdistysten ja muiden toimipisteiden seniorijäsenille, sekä haastatteluina kyseisten senioreiden edustajien kanssa. Tulokset analysoitiin ja niistä tehtiin yhteenveto, jota RADIUS Oy voi hyödyntää lähtiessään kehittämään palveluita ja tuotteita senioreille.</p>	
Asiasanat tapahtumatuotanto, tutkimus- ja kehittämistoiminta, senioritalot, vanhustyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Olavi Helenius	Number of Pages 41 (+4)
Title Research on the availability of programs and events directed to senior citizens and its potential development targets	
Supervisor(s) Minna Hautio	
Subscriber and/or Mentor RADIUS Oy	
Abstract <p>The aim of the thesis was to examine whether senior citizens are taken properly enough into consideration concerning the program and events supply today, or whether they need more radio and television programs, events, and the likes specifically designed for their age group. Based on the results of the research, the job subscriber, RADIUS Oy, begins to develop new products and services according to the needs of senior citizens and thus aims to become a prestigious maker in the event production industry.</p> <p>Subscriber RADIUS Oy is a fresh family business that wants to market itself with positivity and help create a wide range of events, firstly in Turku region.</p> <p>The finished work will provide the opportunity to develop senior citizens entertainment and program supply according to their needs, and help the subscriber become a well-known factor in his field.</p> <p>The thesis was started with a background study to find out what kind of program and event supply exists for seniors in Finland today. The research itself was carried out through surveys submitted to members of various senior organizations, as well as interviews with the representatives of the respective seniors. The results were analyzed and compiled into a summary, which RADIUS Oy can take advantage of as it goes on to develop services and products for seniors.</p>	
Keywords event production, research and development operations, senior houses, work with the elderly	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 CASE REDIUS OY	6
2.1 Perustiedot	6
2.2 Arvot	7
3 LÄHTÖKOHDAT	7
3.1 Lähestymistapa	7
3.2 Tutkimuskysymykset	9
4 SENIOREILLE SUUNNATUN OHJELMISTON NYKYTILANNE	10
5 TUTKIMUS	12
5.1 Kyselyt senioreille	13
5.2 Edustajien haastattelut	22
5.3 Olli Hirvosen haastattelu	26
6 YHTEENVETO	30
6.1 Analysointi	30
6.2 Johtopäätökset	36
6.3 Oma pohdinta ja työn arviointi	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	42
Liite 1. Kyselylomake senioreille heidän ikäluokalleen suunnatusta tapahuma- ja ohjelmatarjonnasta	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa tutkimus, joka selvittäisi, kaipaavatko seniorit Turun seudulla enemmän heidän ikäluokalleen suunnattua ohjelma- ja tapahtumatarjontaa. Ohjelmatarjonnalla viitataan televisio- ja radio-ohjelmiin, tapahtumilla taas kaikkeen tapahtumaluontoiseen kuten näytelmiin, konsertteihin, markkinoihin, messuihin ja niin edelleen. Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella alettaisiin suunnittelemaan senioreille heidän tarpeitaan mukailevia tuotteita ja palveluita median ja tapahtumatuotannon kentille, ja suunnittelutyö tarjoaisi tilaaja RADIUS Oy:lle pohjan lähteä jatkokehittämään tällaisia tuotteita ja palveluita. Lisäksi olen itse työntekijä RADIUS Oy:ssä, minkä vuoksi oma tietopohjani yrityksestä on niin kattava kuin opinnäytetyö antaa ilmi.

Onnistuneen tutkimuksen kautta RADIUS Oy pääsisi siis parantamaan senioreille suunnattua ohjelma- ja tapahtumatarjontaa, ja tätä kautta profiloituisi myös itse paremmin yrityksenä ja saisi senioreihin kohdistuvalla tuotekehityksellä nostettua itsensä pinnalle tapahtuma- ja tilaisuustuotannon yrityksenä. RADIUS Oy on vielä tuntematon perheyritys vailla konkreettista liiketoimintaa: opinnäytetyön tarkoitus on osoittaa, onko senioreille suunnatussa ohjelma- ja tapahtumatarjonnassa paranneltavaa, ja jos näin on, lähden kartoittamaan vaihtoehtoja joiden kautta RADIUS Oy voisi saada itselleen ensimmäisen suuren toimenkuvan ja sitä kautta saada itsensä ihmisten tietoisuuteen.

Itse tutkimus toteutettiin haastatteluilla ja kyselyillä, joita tehtiin viiden eri tahon kanssa. Nämä tarjosivat alustavasti katsauksen senioreiden tapahtuma- ja ohjelmatarjonnan nykytilaan Turun seudulla, ja sen kehittämiskohtiin. Haastatteluista ja kyselyistä saadut tulokset analysoitiin, ja tästä muodostettiin päätelmät sille, millaista palvelumateriaalia senioreille lähdetäisiin kehittämään.

Opinnäytetyön tulokset tullaan esittämään listana tutkimuksen esille tuomia kehittämiskohteita senioreiden ohjelma- ja tapahtumatarjontaan liittyen, joihin RADIUS Oy:n pitää alkaa paneutua saadakseen tuotettua toivottuja palveluita ja tuotteita.

2 CASE REDIUS OY

2.1 Perustiedot

Työn tilaaja oli Reditus Oy. Reditus Oy on tuore tapahtumatuotannon perheyryitys, jolla ei ole vielä konkreettista liiketoimintaa. Yrityksessä on 4 työntekijää, ja toimitusjohtajana ja hallituksen puheenjohtajana toimii Pirjo Helenius. Reditus Oy tilasi työn saadakseen kartoitettua mahdollisuuksiaan kehittää senioreille uusia ohjelmaformaatteja tai tapahtumia, ja tätä kautta nousta tunnetuksi tapahtumatuotannon tekijäksi.

Reditus Oy haluaa tuottaa tapahtumia ja tilaisuuksia kaikille ikäluokille ja kohderyhmille, aina juhlatilaisuuksista pikkujoulujen kautta saunailtoihin. Reditus Oy auttaa tilaisuuksien suunnittelussa ja varsinaisessa toteutuksessa, niin tekniikan pystyttämässä, visuaalisessa puolessa, kuin itse ohjelmaosuudessaakin. Reditus Oy tarjoaa tilaisuuksiin myös puhujia ja ohjelmanvetäjiä, kuten arvontojen ja kilpailuiden juontajia. Kaikki tämä toteutetaan ainakin alkuun pienin resurssein, sillä Reditus Oy on vain nelihenkinen perheyryitys, mutta yritys uskoo mahdollisuuksiinsa koska a) sen jäsenillä on kokemusta niin markkinoinnin, tekniikan, graafisen suunnittelun kuin esiintymisen aloilta, b) koska yrityksen pieni koko helpottaa sisäistä viestintää ja saa kaikki puhaltamaan yhteen hiileen, ja c) koska yritys uskoo vahvasti omaan tekemiseensä ja arvoihinsa.

Reditus Oy:ssä syntyi alun perin ajatus ohjelmaformaateista radioon tai televisioon, joka olisi suunnattu senioreille ja vanhuksille. Tänä päivänä tälle kohderyhmälle yksinomaan kehitettyä ohjelmatarjontaa on harvakseltaan, ja Reditus Oy päätti lähteä kehittämään sellaista. Opinnäytetyön tilauksen myötä alkuperäiset suunnitelmat muuttuivat, ja nyt Reditus Oy saa työn kautta itselleen paljon konkreettisemmän suunnitelman siitä, millasta tuotetta tai palvelua sen on parasta lähteä senioreille kehittämään. Työn kautta Reditus Oy saa vietyä tuotteen/palvelunkehittämisen prosessin läpi paljon kattavammin kuin alkuperäisten suunnitelmien myötä, ja siten saa myös tuotua itseään mahdollisesti paremmin 'pinnalle' tapahtumatuotannon ja median kentillä.

2.2 Arvot

Yritys markkinoi itseään positiivisuudella, ja haluaa auttaa luomaan tilaisuuksia ja tapahtumia innovatiivisella ja positiivisella asenteella. RADIUS Oy ei ole poliittisesti kantaaottava, eikä tarjoa palveluitaan ääriilikkeille. RADIUS:lle on tärkeää olla helposti lähestyttävä yrityksenä ja palveluntarjoajana.

RADIUS Oy:n palveluita voi tilata kuka tahansa. RADIUS Oy pyrkii tuottamaan tilaisuuksia ja tapahtumia niin työssäkäyville kuin eläkeläisille, ja niin lapsille, nuorille, aikuisille kuin vanhuksillekin. RADIUS Oy kokee haluavansa painottaa palvelutarjontaansa pääosin, tai ainakin yrityksen alkutaipaleella, työikäisten ja eläkeläisten tilaisuuksiin seuraavista syistä: 1) eläkeikäisillä voi olla vaikeuksia järjestää tilaisuuksia kuntosuorituksiksi ilman ulkopuolista apua, 2) työpaikkatilaisuuksiin tarvitaan usein jonkin sortin ohjelmaa tai puhujia. Lisäksi RADIUS Oy:n jäsenillä on paljon kokemusta erilaisista työpaikkaympäristöistä ja niihin sisältyvästä viestinnästä ja tavoista, ja mitä eläkeläisiin tulee, RADIUS Oy:n jäsenten yksi tärkeimpiä vahvuuksia on sosiaaliset taidot ja toimeentulo vanhusten ja muidenkin ikäluokkien kanssa.

Yritys haluaa toimia inhimillisesti ja tasa-arvoisesti, ja luottamus on RADIUS Oy:lle erityisen tärkeää: kaikki sovitut asiat viedään RADIUS Oy:llä loppuun asti, ja asiakasta ei petetä. Luottamus on RADIUS Oy:llä tärkeää niin asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden suhteen, kuin myös sisäisesti. Kaiken tämän puitteissa RADIUS Oy haluaa panostaa hyvään mieleen, mielikuvitukseen, ja riskien ottoon saadakseen kokeiltua uusia asioita ja ottaakseen käyttöön uusia keinoja tehdä asiakkaistaan tyytyväisiä.

3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 Lähestymistapa

Työssä kerättiin tietoa senioreilta ja senioreiden kanssa työskenteleviltä henkilöitä Turun seudulla haastatteluiden ja kyselyjen kautta. Tarkoituksena oli saada tietoa siitä, kokevatko seniorit tällä alueella että nimenomaan heidän ikäryhmälleen suunnattua ohjelma- ja tapahtumatarjontaa on tarpeeksi tänä päivänä, vai kokevatko he sen olevan puutteellista – ja jos näin, niin millaista tarjontaa he kaipaisivat lisää. Paljon pohdintaa vaativa osa-alue oli myös senioreiden kunto: miten se rajoittaa erilaisia palvelukokeiluja, ja miten se voitaisiin ottaa tapahtumissa ja ohjelmatarjonnassa paremmin huomioon. Kuitenkin, noin 37,000 Turun seudun vanhuksista on hyväkuntoisia (Hirvonen, 2018) joten palveluiden tuottamisen ydin ei ole huonokuntoisille senioreille suunnatun tarjonnan kehittäminen, vaikka heidätkin on erittäin tärkeää ottaa huomioon.

Tiedonkeruu päätettiin toteuttaa kahdella tapaa: paitsi kohderyhmän eli senioreiden kanssa toteutettuina kyselyinä, myös senioreiden edustajien kanssa tehtyinä haastatteluina. Nämä 'edustajat' olisivat aina rooliltaan erilaisia henkilöitä riippuen haastattelupaikasta. Itse tutkimuskohteiksi valikoituvia paikkoja listattiin alkuun iso määrä Turusta ja sen lähiseudulta, mutta ajan puitteissa päädyttiin lopulta toteuttamaan tiedonkeruu neljässä eri kohteessa. Tilaajan toiveen mukaan tietoa haluttiin kerätä hieman erilaisista paikasta, kuten yhdistyksistä, palvelukodeista, ja niin edelleen. Neljäksi tutkimuskohteeksi valikoituivat seuraavat paikat: Rasion seurakunta, Turun ikäihmisten kohtaamispaikka SenioriJelppi, Rasion Seniorit Ry sekä Fingerroosin säätiö Turussa. Lisäksi viidenneksi haastateltavaksi valikoitui opinnäytetyön ohjaavan opettajan neuvosta Turun kaupungin vapaa-aikatoimialan työntekijä Olli Hirvonen, joka kykenisi antamaan arvokasta tietoa siitä, miten seniorit saataisiin mukaan uudenlaisiin palvelumalleihin.

Tutkimusta varten valmistin kyselylomakkeen, joka jaettiin senioreille kaikissa neljässä tutkimuskohteessa. Tämän lisäksi laadin lyhyen listan kysymyksiä, jotka käytiin läpi haastatteluissa itse senioreiden edustajien kanssa jokaisessa paikassa. Samankokoinen lista kysymyksiä varattiin myös viidennelle haastateltavalle, eli Turun kaupungin vapaa-aikatoimialan työntekijä Olli Hirvoselle. Hänen kanssaan haastattelu ei kuitenkaan keskittynyt senioreiden ohjaamisessa ja vanhustenhoidossa tehtyihin huomioihin, vaan palvelutarjonnan kehittämiseen ja siihen, kuinka seniorit ja vanhuksset saataisiin mukaan kokeilemaan uudenlaisia

palvelumalleja. Kysymyslomake lähetettiin sähköpostitse haastattelupaikkoihin, ja kun senioreiden edustajat jokaisessa paikassa olivat saaneet tutustua kysymyksiin, sovittiin sopivat ajankohdat niin kahdenkeskisille haastatteluille edustajien kanssa kuin myös senioreiden kyselyidentäyttämiseksi.

3.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimusta varten valmistin kyselylomakkeen, joka toimitettiin senioreille täytettäväksi jokaiseen haastattelupaikkaan. Sen kohderyhmä, eli kyseiset seniorit, rajattiin määrittelemällä kyselyn kohderyhmä tarkemmin 'joko eläkkeellä oleviksi, tai yli 60-vuotiaiksi henkilöiksi.' Kyselylomake koostui niin rasti ruutuun-kysymyksistä, kuin parilla lauseella vastattavista vapaa sana- tyylisistä kysymyksistä. Kyselyllä kerättiin tilastotietoa seuraavista asioista: kokevatko seniorit että heille suunnattua ohjelma- ja tapahtumatarjontaa on tänä päivänä tarpeeksi, millaista tarjontaa he kaipaisivat lisää, otetaanko heidän mielestään sairaat seniorit tarpeeksi huomioon tapahtumissa, tuodaanko televisiossa ja radiossa senioreille tyypillisiä ongelmia tarpeeksi esille ja käsitelläkö niitä tarpeeksi, ja millaisina aikoina seniorit mieluiten joko katsovat televisiota, kuuntelevat radiota, tai kiertelisivät tapahtumissa.

Kyselystä suurimman osan vei rasti ruutuun-tyyppiset kysymykset, joissa seniorit saivat täyttää mielensä mukaisesti vaihtoehtoja, mitä aiheita he haluaisivat enemmän senioreille suunnattuihin ohjelmiin käsiteltäviksi ja minkälaisen aiheiden ympärille senioritapahtumia voitaisiin järjestää. Kyselyllä pyrittiin etenkin selvittämään senioreiden rehelliset mielipiteet siitä, kiinnostaako heitä oikeasti television tai radion seuranta tai tapahtumissa kiertely, ja millaista materiaalia he haluaisivat näihin lisää.

Aiheita, joita seniorit saivat ruksia rasti ruutuun- osioissa, pyrittiin valitsemaan tarpeeksi kattamaan kaikki seniori-ikäisten elämänalueet, ja mitä senioreiden (etenkin kyselyn tarkemmin määritellyn kohderyhmän, eli eläkeläisten tai yli 60-vuotiaiden) elämään voisi kuvitella tuossa iässä sisältyvän. Aiheet lokeroitiin eri kategorioihin: Viihde, tekniikka, historia, terveys, luonto, arki, kulttuuri, harrastukset. Lisäksi seniorit saivat ehdottaa omaa kategoriaansa lomakkeeseen, ja täydentää,

millaisia muita aiheita toivoisivat enemmän käsiteltäväksi ohjelma- ja tapahtumatarjonnassa.

Jälkeenpäin, kun kyselylomakkeet oli jo jaettu ensimmäiseen paikkaan, tuli esille huomio, että vanhusten syntymävuodet voitaisiin myös kysyä lomakkeisiin tilastoimista varten. Tämä toteutettiin jäljellä olevien paikkojen kanssa, syntymävuosia ei enää ehditty kerätä ensimmäisestä kohteesta kaikkien kyselyyn vastanneiden senioreiden jo palautettua lomakkeet. Jäi harmittamaan, ettei näin tutkimuksellisesti arvokasta elementtiä muistettu laittaa lomakkeisiin suunnitteluvaiheessa, mutta onneksi ne saatiin mukaan vielä tutkimushaastatteluiden jo käynnistyttyä. Kuten toisessa haastattelupaikassani, turkulaisessa Seniorijelpissä, sain kuulla, senioreiden edustajien mielestä jo vain muutaman vuoden iältään eroavilla senioreilla voi olla täysin erilaiset mieltymykset. Totta tosiaan, ei koiraa karvoihin katsominen; esimerkiksi 30-luvulla syntynyt voi olla kasvanut suurkaupunkiympäristössä kovan musiikin ja erilaisten viihteellisten ja populaarikulttuurin vaikutteiden keskellä, eikä vain maalla karjaa hoitamassa ja isänsä kanssa metsätöitä tekemässä, kuten usein vanhuksistakin kuvitellaan.

4 SENIOREILLE SUUNNATUN OHJELMISTON NYKYTILANNE

Senioreille suunnattuja tapahtumia ei tänä päivänä välttämättä helposti kohtaa, ellei sellaisia nimenomaan etsi. Senioreiden tapahtumia ei markkinoida samoin kuin muita, aikuisille ja nuorille suunnattuja tapahtumia, ja erästä syytä siihen voi olettaa helposti: usein kuvitellaan, että seniorit viihtyvät enemmän pienissä piireissä tai omissa oloissaan, eivätkä massatapahtumat ole omiaan markkinoitavaksi seniori-ikäisille ja vanhuksille. Kun aiheen tiimoilta tekee nettihakua, vastaan tulee lähinnä kuntien tai senioriyhdistysten järjestämiä terveysluentoja, retkipäiviä ja kävelylenkkejä, ikäihmisten neuvontaa sekä vertaisopastusta sähköisten palveluiden ja muun tekniikan käytöstä. Varsinaisia nimenomaan senioreille suunnattuja isompia tapahtumia, ja ylipäätään heidän tarpeitaan ja toiveitaan vastaavia sellaisia, on hankala löytää.

Senioreilla ei ole samanlaisia kohtaamispaikkoja tai ylipäätään keinoja ja valmiuksia pysytellä tiiviisti yhteyksissä omanikäistensä kanssa kuin nuoremmilla sukupolvilla. Iso osa senioreista ei yhä osaa käyttää matkapuhelimia, tietokonetta, saati internetiä. Vuonna 2017 vain 37% 75-89-vuotiaista on käyttänyt joskus internetiä, ja vain 15% samalta ikäväliltä käyttää internetiä päivittäin. (Tilastokeskus 2017) Kommunikointi ja yhteydenpito on varsinaisten kohtaamisten ulkopuolella rajoittunut suurella osalla eläkeläisiä vain puhelinsoittoihin, ja joskus tekninen apu voi olla kaukana: kaikki lapset tai lapsenlapset eivät pääse opastamaan seniori-ikäisiä perheenjäseniään tekniikan kanssa tarvittaessa, ja joskus esimerkiksi seniori-kerhotoiminnan muodossa oleva tekninen opastus ei tule mieleen vaihtoehtona. Viestejä tai sähköpostia ei moni osaa lähettää, ja chat-palveluita tai sosiaalista mediaa ei myöskään osata käyttää sillä se edellyttäisi ensin perehtymistä internettiin. Tässä kohtaa kuvaan astuu monella yksinäisyys; kun kommunikointikeinot ovat puutteelliset, tekniikan perässä ei pysytä, ja varsinaisia kohtaamispaikkoja ja tapahtumia ei ole tarpeeksi jotta seniorit saataisiin tehokkaammin liikkumaan kotinsa ulkopuolellakin, saattaa moni seniori syrjäytyä helposti. Kaikista Suomen yksinasuvista 35% on yli 65-vuotiaita – siis seniori-ikäisiä. (Kiljunen 2015, 319) Teknisestä ympäristöstä vieraantuminen on senioreilla yksi päätekijä tässä ongelmassa. (Kiljunen 2015, 322) Satunnaista kerho- tai yhdistystoimintaa lukuun ottamatta senioreille suunnattua tapahtumatarjontaa suurempien tapahtumien ja festivaalien muodossa on hyvin vaikea löytää, ja kerho- tai yhdistystoiminta hallituksen kokouksineen, syys- ja kevätkokouksineen, ja viikosta toiseen toistuvine aktiviteetteineen ei välttämättä houkuta kaikkia senioreita. On siis helppo olettaa senioreiden kaipaavan kenties jotain muutakin: laajempaa heille suunnattua tapahtumamaailmaa, jotain samanlaista kuin nuoremmillakin sukupolvilla. Tutkimusta tehdessäni huomasinkin, kuinka senioreiden aktiviteettitarjonta toistaa itseään melko paljon: vaikei tämä varmasti haittaa läheskään kaikkia senioreita, toisia taas viikosta toiseen toistuvat samat retket, seurapelit ja kahvihetket voivat ikävystyttää.

Toinen ongelma on kulkuyhteydet. Senioreille ja etenkin sairaille tai heikon toimintakyvyn omaaville voi olla iso kynnyks lähteä mukaan tapahtumatoimintaan, vaikka sellaista olisikin kattavasti tarjolla. Ongelmia voivat olla muun muassa pitkän matkan aiheuttama rasitus, riskit erilaisista liikuntavammoista, heikot refleksit ja siten kompastumisen ja liukastumisen pelko, ja heikentynyt koordinaatiokyky ja muisti ja

siten eksymisen riski. Vesalan (2006, 9) mukaan Laukkanen (2003) on todennut, että tutkimusten mukaan päivittäisistä toiminnoista selviytymisessä rajoituksia on jo noin joka kuudennella yli 65-vuotiaalla ja joka toisella yli 85-vuotiaalla. Tästä huomataan, kuinka tärkeää senioreille järjestettävässä tapahtumatarjonnassa on ottaa huomioon myös kulkuyhteydet ja logistiikka.

Kuten mainittua, eräs iso tekijä senioreiden aktiivisuuden puutteessa on yksinäisyys. Kun kunto huononee ja kommunikointikeinot ovat teknisen osaamisen puutteessa vähäiset, seniori joutuu helposti ulkopuoliseksi ja yksinäistyy. Tässä kohtaa myös motivaatio lähteä ulos voi kärsiä, ja siten senioreille on vielä vaikeampaa osallistua minkäänlaiseen tapahtumatoimintaan. Siksi olisikin tärkeää yrittää mennä ja tuoda tarjontaa senioreiden luo, eikä pelkästään odottaa senioreiden tulevan itse tarjonnan luo. Leikaksen (2008, 23) mukaan Marin (2002) on todennut ikääntyneiden sosiaalisten suhteiden muuttuvan useimmiten kaksitahoisiksi: perhe- ja sukulaissuhteiden lisäksi ikääntyville syntyy yhä useampia 'suhteita' erilaisiin viranomaisiin ja organisaatioihin, ja nämä suhteet ovat monen ikääntyneen elinehto. Siksi senioreiden tapahtuma- ja ohjelmatuottajien on tärkeää pyrkiä olemaan helposti lähestyttäviä, ja myös saada tarjonnallaan luotua siteitä senioreihin.

5 TUTKIMUS

Tutkimus toteutettiin haastatteluina senioreiden edustajien kanssa, sekä jakamalla täytettävät kyselylomakkeet tutkimuskohteissa oleville vastaamaan halukkaille senioreille. Kolmeen paikkaan, eli Fingerroosin säätiöön, Turun Seniorijelppiin, ja Rasion seurakunnalle jaoin kyselylomakkeet senioreille henkilökohtaisesti, kun taas Rasion seniorit ry:lle annoin ne senioreiden edustajalle eteenpäin jaettavaksi. Kun Fingerroosin säätiöllä sekä Rasion seurakunnassa seniorit täyttivät kyselyt välittömästi vielä ollessani paikalla, muissa kahdessa paikassa sovimme senioreille 1-2 viikkoa vastausaikaa kyselyiden täyttämiseen. Kävin henkilökohtaisesti noutamassa täytetyt kyselylomakkeet jokaisesta paikasta takaisin.

Haastattelin yhtä senioreiden edustajaa jokaisessa tutkimuskohteessa. Haastattelut hoidettiin joissain paikoissa kasvotusten, muiden edustajien kanssa taas sähköpostitse.

5.1 Kyselyt senioreille

Senioreiden kyselyt toteutettiin kyselylomakkeilla, jotka jaettiin kaikille halukkaille. Jokaisessa tutkimuskohteessa kyselyyn osallistujia oli kiitettävästi, ja joissain paikoissa tuli jopa yllätyksenä, miten kiinnostuneita seniorit olivat ottamaan osaa tutkimukseen.

Ensimmäisen vierailun tein Fingerroosin säätiölle Turussa. Järjestin tapaamisen senioreiden Tarina-iltapäivään, jossa seniorit kokoontuvat Fingerroosin talolle keskustelemaan erilaisista aiheista. Tarinaa luonnehditaan Fingerroosilla kohtaamispaikaksi, jossa seniorit voivat kertoa omia ja kuunnella toisten tarinoita, keskustella, kohdata toisia, ja hakea tukea. Seniorit olivat ystävällisiä ja koin itseni heti tervetulleeksi. Esittäytyttyäni ja kerrottua tutkimuksesta, kuulostelin senioreiden mielipiteitä siitä, kokevatko he että heidän ikäisilleen on tarjolla tarpeeksi juuri heille suunnattua ohjelmistoa tv:ssä ja radiossa, ja järjestetäänkö juuri heille suunnattua tapahtumatarjontaa tarpeeksi. Fingerroosilla senioreita vastasi tutkimukseen yhteensä 13. Fingerroosin säätiöllä jäin itse paikan päälle auttamaan senioreita kyselyiden täyttämässä, kun sain heille kyselyt myös henkilökohtaisesti jakaa.

Tapahtumien suhteen senioreiden mielipiteet vaihtelivat; vaikka useimmat (9) senioreista kokivat että heille suunnattua tapahtumatarjontaa on tarpeeksi, jotkut (4) myös kokivat että sitä voitaisiin järjestää enemmänkin, tai ettei sitä ollut tarpeeksi lainkaan. Seniorit olivat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että syrjäytyminen ja eristäytyminen ovat ratkaisevia tekijöitä, ja että ongelman juuri ei välttämättä ole tapahtumatarjonnassa, vaan siinä miten seniorit saataisiin liikkeelle ja motivoitua osallistumaan erilaisiin aktiviteetteihin. Useiden mielestä syrjäytymiseen on kaksi pääsyytä; tekninen osaamattomuus, ja logistiset syyt. Mitä teknisyyteen tulee,

senioreista iso osa ei edelleenkään osaa käyttää muita yhteydenpitovälineitä kuin puhelinta, ja usein kännyköidenkin kanssa voi olla ongelmia. Tämä luonnollisesti vaikeuttaa yhteydenpitoa ja asioista ajan tasalla pysymistä. Lisäksi verkostoituminen kärsii, ja huomasinkin jo ennen Tarina-hetken alkua kuulostellessani paikalle saapuvia senioreita yhden seikan: siinä missä 'nuoremmat' seniorit keskustelivat Facebookista ja päivityksistään sinne, astetta vanhemmat henkilöt jäivät täysin keskustelun ulkopuolelle ja omiin oloihinsa. Kuitenkaan ei voi olettaa, että esimerkiksi 60-vuotiaistakaan suurin osa tuntisi vielä sosiaalisen median käyttöä paremmin: myös vasta seniori-ikäisiksi luokiteltavilla henkilöillä voi olla aivan samanlaisia puutteita teknisessä osaamisessa, ja sitä kautta ulkopuolisuuden tunne voi syntyä kaikenikäisille senioreille.

Mitä logistiikkaan tulee, seniorit olivat yhtä mieltä parista tekijästä jotka vaikuttavat senioreiden aktivoitumiseen: ensinnäkin, jos tapahtumissa on myöhäiset päättymisaajat, tämä saattaa vaikeuttaa asioita etenkin syystalvella. Tällöin pimeässä ja liukkaassa kelissä on vaarallista kulkea kotiin, vaikka seniori pystyisikin vielä siihen ilman apua. Tästä syystä paikallaolijat toivoivatkin enemmän tapahtumia, jotka eivät loppuisi ilta- tai yömyöhään, ja jotta kotiin ehdittäisiin huonoilla keleillä lähteä ennen täyttä pimeän tuloa. Lisäksi, kulkuyhteydet ovat joskus huonot: toisilla senioreilla ongelma on että he itse asuvat syrjässä ja bussiliikenne saattaa olla heikkoa toisinaan, kun taas toisilla ongelma on, että tapahtumat sekä kerho- ja yhdistystoiminta joissa he käyvät saattavat olla julkisen liikenteen aikataulujen kannalta kehnossa paikassa. Joskus seniorit kokoontuvat esimerkiksi kerhotiloissa, jotka eivät sijaitse keskustan lähelläkään ja niihin on hankalampi päästä ilman omaa autoa, jota suurin osa paikallaolijoistakaan ei enää ajanut.

Pohdintaa herätti myös paljon edellä mainittu syrjäytyminen ja siitä johtuva motivaation puute: tapahtumia ja senioritoimintaa on toki tarjolla paljonkin, mutta joskus ongelmana on se, että seniorit pitäisi ensin saada liikkeelle.

Kyselyistä, jotka seniorit täyttivät, selvisi että suurin osa (9) koki heille olevan runsaasti tapahtumia ja tekemistä tarjolla päivätasolla. Lisäksi moni oli halukkaita oppimaan vielä uutta, iästään huolimatta; esimerkiksi kulttuuriin ja historiaan liittyvät tapahtumat sekä erilaiset luennot olivat jotain, mitä moni toivoisi niin paljon kuin

mahdollista. Kuten mainittua, seniorit toivoisivat näitä tapahtumia pääosin valoisaan aikaan. Vaikka kaikki viikonpäivät olivat haastateltavien mielestä otollisia tapahtumille ja aktiviteeteille, viikonloppuisin ja juhlapyhinäkin saisi monien mielestä järjestää enemmän toimintaa senioreille.

Monien mielestä (8) tapahtumissa ei oteta senioreita aina tarpeeksi huomioon. Useampi valitti siitä, miten kova musiikki monenlaisissa tapahtumissa voi pilata koko kokemuksen, sillä se häiritsee keskittymistä. Lisäksi kommenttia tuli siitä, miten heikkonäköisiä ei oteta myöskään tarpeeksi huomioon. Ylipäätään moni oli sitä mieltä, että seniorit voisi huomioida tapahtumissa paremmin, vaikeivätkä kaikki olisi syytä tarkentaneetkaan.

Television ja radion tapauksessa senioreiden mielipiteet jakoutuivat jälleen melko tasaisesti: toisista nimenomaan senioreille suunnattuja televisio- ja radio-ohjelmia on tarpeeksi, toiset taas olivat sitä mieltä että niitä tarvittaisiin ehdottomasti lisää. Minulle tuli paljon kommentteja, että nykyään ohjelmia tehdään liikaa pelkästään nuoremmille ikäluokille, ja uutta ohjelmatarjontaa ei kehitetä paljoa senioreita varten. Toisten mielestä televisiossa on senioreille vain Suomi-filmien uusintoja, sekä luontodokumentteja. Senioreita kiinnosti laajalti erilaiset aiheet televisiossa ja radiossa, mutta kolme aihetta joita kyselyyn vastanneet toivoisivat kollektiivisesti enemmän televisiossa ja radiossa käsiteltäviksi olivat tekniikka, terveys, ja kulttuuri. Kyselyyn vastanneet katsoivat kaikki televisiota tai kuuntelivat radiota säännöllisesti, toiset päivätasolla. He kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että televisiossa ja radiossa voitaisiin käsitellä myös asioita opettavaisesti: senioreita kiinnostaisi oppia lisää tekniikan kehityksestä ja älylaitteiden käytöstä, terveydenhoidosta ja erilaisista sairauksista, sekä vieraista kulttuureista, vaikka vain television ja radion ohjelmien kautta.

Kaikki kyselyyn vastanneet seniorit olivat kuitenkin yhteisesti sitä mieltä, että senioreita ja heille tyypillisiä vaivoja ei oteta tarpeeksi huomioon televisiossa ja radiossa. Lisäksi kaikki vastanneet kokivat, että seniorit eivät pääse tuomaan esille omia mietteitään tarpeeksi televisio- ja radiomaailmassa. Kaikki vastanneet myös toivoivat, että senioreiden vaivoja ja ongelmia käsiteltäisiin enemmän ja paremmin mediassa. Kaikki vastanneet olivatkin valinneet useita vaihtoehtoja Terveys-

kategorian alta kyselyn osiossa 'Millaisia aiheita mielestänne televisiossa ja radiossa voitaisiin käsitellä enemmän.'

Yhteenvedona Fingerroosin kyselytuloksista voi todeta, että vaikka seniorit ovat pääosin tyytyväisiä heille kohdistettuun tapahtuma- ja aktiviteettitarjontaan, on pidettävä huoli siitä, että seniorit eivät pääse syrjäytymään – tekninen apu sekä hyvät kulkuyhteydet senioreille on otettava erityisesti huomioon. Tämä takaa myös tapahtumien osallistumisprosentin maksimoimisen ja senioreiden aktivoimisen. Lisäksi seniorit olivat yhtä mieltä, että tapahtumissa itsessään sairaat tai huonokuntoiset seniorit voitaisiin huomioida monella tapaa paremmin. Mitä televisioon ja radioon tulee, seniorit toivoisivat monenlaisia asioita käsiteltäväksi. Senioreita kiinnostaa laajalti uuden oppiminen, niin tekniikkaan, terveyteen, kulttuuriin, kuin historiaan ja luontoonkin liittyen. Näitä asioita seniorit toivoivatkin käsiteltäväksi heille suunnatuissa ohjelmissa enemmän, tai toisin sanoen, näiden asioiden ympärille rakennettuja senioreille suunnattuja formaatteja he seuraisivat mielellään. Seniorit olivat myös kaikki sitä mieltä, ettei heidän ikäluokkaansa ja ikäluokalleen tyypillisiä ongelmia huomioida ja käsitellä tarpeeksi mediassa; senioreiden mukaan ei juuri lainkaan.

Seuraavaksi sain kyselytulokset Turun kansalliset seniorit ry:n Seniorijelpistä. Kyselyyn vastasi yhteensä 13 senioria, 72-89-vuotiaita. Seniorit olivat kiinnostuneita tutkimuksesta, ja iloisia siitä, kuinka joku on ottanut asiakseen selvittää mitä seniorit kaipaavat lisää ja miten se voitaisiin toteuttaa. Seniorit olivat sosiaalisia, yhteistyökykyisiä, ja kiinnostuneita lukemaan tutkimuslomakkeet rauhallisesti läpi ja täyttämään ne ystäviensä kanssa. Täällä senioreille annettiin viikko täyttämisaikaa, joten en voinut jäädä paikalle auttamaan heitä lomakkeiden täytössä.

Enemmistö (9) vastasi, että he eivät koe senioreille suunnattua televisio- ja radio-ohjelmatarjontaa olevan tarpeeksi. Tekniikka, viihde, terveys, historia, kulttuurit, ja luonto kiinnostivat heitä eniten aiheina, joita he haluaisivat käsiteltäväksi lisää televisioon ja radioon. Etenkin terveys ja tekniikka, sekä yllättävän paljon historia ja kulttuuri, kiinnostivat vastaajia. Vastaajat katsoivat televisiota ja kuuntelivat radiota täsmälleen tasavertaisesti, ja kommentteja tuli siitä, että uutiset ja asiaohjelmat ovat mukavampia vastaanottaa televisiosta kun taas musiikkiohjelmat radiosta. Yleisesti

katsottuna seniorit vastaanottaisivat kaikista mieluiten televisio- ja radio-ohjelmia loppuviikosta (perjantai-sunnuntai, etenkin viikonloppuisin) ja mielellään iltapäivisin ja iltaisin. Tämä oli siis enemmistön selkeä mieltymys, toki osa toivoi ohjelmatarjontaa enemmän myös keskelle viikkoa. Kaikki vastaajat yhtä lukuunottamatta olivat sitä mieltä, ettei senioreita oteta tarpeeksi huomioon televisiossa ja radiossa; heille tyypillisiä ongelmia ja vaivoja ei käsitellä ohjelmissa tarpeeksi, ja heille suunnattua ohjelmatarjontaa on liian vähän. Kaikki nämä henkilöt olivat myös sitä mieltä, että seniorit eivät pääse tuomaan tarpeeksi esille omia mietteitään mediassa; esitettiin muun muassa, että kanavilla on vain päällekkäin samanlaista ohjelmaa samanlaisista asioista kiinnostuneille.

Tapahtumatarjonnan suhteen seniorit olivat jälleen jakautuneet melko tasaisesti kahteen, koskien kysymystä, järjestetäänkö heille tarpeeksi tapahtumia. Seniorit toivoivat etenkin lisää kulttuuritoimintaa, sekä tutustumista erilaisiin laitoksiin ja ylipäätään uusiin paikkoihin. Osa toivoi myös retkeilyä, esimerkiksi luontoretkeä saaristoon. Joka tapauksessa liikunnallinen ja opettavainen toiminta oli kaikkien vastanneiden huulilla. Kulttuurin suhteen etenkin musiikkia seniorit arvostivat suuresti. Valtaosa vastasikin konserttien kiinnostavan tapahtumista eniten, ja lisäksi paljon kiinnostivat myös näytelmät ja markkinat. Ylipäätään kulttuuri on siis aihe, jota moni toivoisi lisää.

Tapahtumia seniorit toivoisivat järjestettäväksi etenkin keskellä viikkoa tai sunnuntaisin. Hauskasti suurin osa oli sitä mieltä, että etenkin keskiviikkoisin ja torstaisin, ylipäätään aivan keskellä viikkoa, olisi parasta järjestää senioreille tapahtumia – onkin pureuduttava tarkemmin siihen miksi juuri näinä päivinä, vai onko kyseessä vain sattumalta sopivimmat päivät kyselyyn vastanneille senioreille. Vastanneista 7 koki, että huonokuntoiset tai liikuntakyvyttömät- ja vammaiset seniorit otetaan hyvin huomioon tapahtumissa. Ne, jotka vastasivat tähän kieltävästi eli kokivat ettei huonokuntoisia oteta huomioon tarpeeksi hyvin (5), kertoivat syyksi etenkin liikuntarajoitteet; joskus tapahtumissa on vaikea päästä liikkeelle, etenkin huonokuntoisten ja pyörätuolissa kulkevien.

Yhteenveto Seniorijelpistä on, että seniorit kokevat mediassa olevan liian vähän heille suunnattua viihdetarjontaa, kun taas tapahtumia heille järjestetään kiitettävästi. Kuitenkin tapahtumienkin suhteen on parantamisen varaa siinä, miten

huonokuntoisemmat seniorit otetaan niissä huomioon. Kuitenkin valtaosa vastanneista oli tyytyväisiä senioreiden tapahtumatarjontaan ja siihen kuinka seniorit niissä huomioidaan, ja moni toivoi että tapahtumia järjestettäisiin lisää etenkin viikon keskellä tai aivan loppuviikosta. Koska moni vastasi sunnuntain olevan otollinen päivä tapahtumille, voisi olettaa, että pyhäpäivät ja yleiset lomapäivät ovat senioreille yksinäisiä, ja tällöin ei järjestetä tarpeeksi toimintaa heille. Pohjustan päätelmää myös sillä, kuinka aiemmassa tutkimuskohteessani Fingerroosilla kyselyihin vastanneet seniorit olivat antaneet palautetta siitä kuinka yksinäisiä pyhät ovat. Tästä kertoi lisää Fingerroosin ohjaaja Minna Orpana, jonka haastattelu käsitellään myöhemmin.

Seniorijelpissä seniorit kokivat mielenkiintoisimmiksi aiheiksi televisioon tai radioon käsiteltäviksi tekniikan, viihteen, terveyden, historian, kulttuurin ja luonnon. Senioreita kiinnostivat kaiken kaikkiaan aiheet laidasta laitaan, mutta yllämainitut ja niistä etenkin tekniikka, terveys, historia ja kulttuuri veivät ylivoimaisesti voiton; jokaiseen kyselylomakkeeseen oli merkitty useita rukseja vähintään kahteen-kolmeen yllämainituista kategorioista.

Rasion Seniorit ry:n kautta kyselyyn vastasi 34 senioria. Heistä 9 kerholaista täytti yhden lomakkeen yhteisesti. Rasion Senioreissa kaikkien kyselyyn vastanneiden keski-ikä oli 75 vuotta. En itse päässyt tapaamaan senioreita, vain heidän edustajansa puheenjohtaja Eila Laineman, jonka haastattelusta kerron myöhemmin lisää. Lainema toimitti kyselyt erilaisiin yhdistyksen kerhoihin ja tapaamisiin kahden viikon aikavälillä.

Rasion Seniorit ry:ssä vastaajista 25, eli 73% koki ettei senioreille ole tarjolla tarpeeksi heidän ikäluokalleen suunnattua tv- ja radio-ohjelmatarjontaa. Senioreita kiinnosti aiheina melko tasapuolisesti kaikki kategoriat kyselyn osiossa 'Millaisia aiheita haluaisitte käsiteltäväksi enemmän televisioon ja radioon.' Kuitenkin viihde, tekniikka, terveys, historia, luonto, ja arki saivat eniten rukseja luettelossa, ja näistä viihde, tekniikka ja terveys keräsivät lähes jokaiseen lomakkeeseen rukseja. 30 kyselyyn vastannutta, eli 88%, seuraa televisiota säännöllisesti tai paljon, ja 13 vastaajaa eli 38% suosii myös radion kuuntelua. 4 vastaajista totesi kuluttavansa kumpaakin tasapuolisesti. 28 vastaajista (82%) koki ettei senioreita huomioida

tarpeeksi televisiossa ja radiossa ja etteivät he pääse tuomaan esimerkiksi tarpeeksi esille omia ajatuksiaan, kun taas 4 vastaajaa (11%) koki että tilanne on juuri päinvastoin. Joiltain vastaajilta tuli kommenttia, että senioreita ei huomioida tarpeeksi ottaen huomioon heidän prosentuaalisen määränsä, ja että etenkin tv:ssä heidät voitaisiin huomioida paremmin.

Seniorit kokivat, että iltaisin tai iltapäivisin on paras aika katsoa televisiota tai kuunnella radiota. Viikonloppu (pe-su) oli ruksittu lähes jokaiseen lomakkeeseen hyviksi päiviksi katsoa tv:tä tai kuunnella radiota. Seniorit eivät kaipaa heille suunnattua ohjelmaa myöhään illalle tai yöhön, ja vain 1 lomakkeeseen oli ruksittu kohta ”myöhäinen ilta / yö.” Lisäksi vain kolmeen lomakkeeseen oli vastattu aamun olevan sopiva aika senioreille suunnatulle tv- tai radio-ohjelmistolle.

Tapahtumien suhteen vastaajista 27 (79%) oli sitä mieltä että senioreille järjestetään tarpeeksi tapahtumatarjontaa, ja 6 vastaajaa (17%) taas vastasi että heille ei ole tarpeeksi tapahtumia tarjolla. Etenkin konserteista ja näytelmistä oltiin kiinnostuneita, mutta myös messut kiinnostivat monia: jokaisessa paitsi kahdessa lomakkeessa oltiin mainittu ainakin yksi näistä. 20 vastaajista (58%) koki että liikuntarajoitteiset ja ylipäättään huonokuntoiset seniorit otetaan tarpeeksi hyvin huomioon tapahtumissa, kun taas 9 (26%) oli sitä mieltä että ei. Kommentteja tuli muun muassa, että parannettavaa olisi kaikilla osa-alueilla tällä saralla, ja että kenties senioreita ei huomioida tarpeeksi vähäisen määränsä vuoksi. Lisäksi yksi vastaajista totesi, että etenkin liikuntarajoitteiset tulisi huomioida paljon paremmin.

Keskipäivisin, iltapäivisin, ja iltaisin oli yleisesti senioreiden mielestä suotuisin aika mennä tapahtumiin. Kaikkiin paitsi kahteen lomakkeeseen oli vastattu ainakin yksi edellämmainituista ajankohdista. Senioreiden mieltymykset sopivimmista viikonpäivistä tapahtumille vaihtelivat, ja moni piti alkuvuikosta, moni viikonlopusta, ja monelle myös kelpasi milloin tahansa viikolla.

Yhteenvedona Raison Seniorit ry:stä on, että senioreille koetaan olevan tarjolla tarpeeksi tapahtumia, mutta liian vähän televisio- ja radio-ohjelmia. Tapahtumissa olisi kuitenkin parantamisen varaa etenkin siinä, kuinka huonokuntoiset otettaisiin huomioon. Seniorit kokivat, että iltapäivät ja illat olivat parhaimpia aikoja niin käydä

tapahtumissa kuin seurata televisiota tai kuunnella radiota, viikonpäivästä riippumatta.

Viimeiseksi sain tilaisuuden jakaa kyselyitä myös Raision seurakunnalle. Menin diakonissa Mariitta Pentin kutsusta vierailemaan seurakunnan kahvitus- ja lauluhetkelle eräänä torstai-iltapäivänä. En ennakkoon tiennyt, kuinka paljon paikalla olisi senioreita ja moniko heistä olisi halukkaita täyttämään lomakkeen; sain kuitenkin yllättyä iloisesti. Raision seurakuntatalon sali oli täynnä senioreita, jotka kaikki ottivat minut hyvin vastaan ja mielenkiinnolla kuuntelivat mistä on kysymys. Lomakkeen täytti yhteensä 28 henkilöä. Vastanneet olivat kaikki yli 65-vuotiaita, jotkut olivat saavuttaneet jo erittäinkin korkean iän. Vanhin vastaajista oli 94-vuotias, ja silti elämänsä voimissa kertomaan mietteitään kyselylomakkeeseen! Jäin siis paikan päälle auttamaan senioreita täyttämään lomakkeita, ja keräämään ne lopuksi heiltä pois.

Vastanneista 15, eli yhteensä 53% koki että senioreille suunnattua tv- ja radio-ohjelmatarjontaa on tänä päivänä tarpeeksi. Viihde, Historia, Terveys, Luonto, Arki ja Harrastukset kiinnostivat senioreita tilastollisesti eniten, määrittelin merkittyjen rastien pohjalta. Silti rukseja tuli paljon kaikkiin lomakkeessa oleviin kategorioihin. Lisäksi hengelliset aiheet ja uskonto kiinnostivat suuresti, joka lieneekin odotettavaa seurakunnan väeltä – tällaista materiaalia kaivattaisiin siis lisää televisioon ja radioon. Minut yllätti myös, että historia kiinnosti todella monia – taas tuli todistettua, että kovinkin korkealla iällä voi olla vielä innostusta oppia uutta. 12 vastaajista (42%) seurasi enemmän tv:tä kuin kuunteli radiota, kun taas 8 vastaajaa (28%) koki mieluisammaksi radion kuuntelun. 8 henkilöä jätti kertomatta mieltymystään tässä kohdassa. Lisäksi kommentteja tv:hen ja radioon liittyen tuli muun muassa siitä, että ohjelmat ovat nykyään liian metelintäyteisiä ja moni haluaa laittaa tv:n volyymit hiljaiselle aina kun sen avaavat.

Aamu, iltapäivä ja ilta olivat tilastollisesti mieluisimmat ajat senioreille katsoa televisiota tai kuunnella radiota. Näistä suurin osa ruksasi etenkin aamun ja illan parhaiksi vuorokaudenajoiksi seurata jompaakumpaa. Jälleen vain 1 henkilö vastasi lomakkeeseen myöhäisen illan / yön olevan hyvä aika seniori-ohjelmatarjonnalle. 13 vastaajista (46%) oli sitä mieltä ettei senioreille tyypillisiä vaivoja tuoda tarpeeksi

esille tai käsitellä kunnolla tv:ssä ja radiossa, tai tapahtumissa; 5 vastaajista (17%) taas vastasi että niitä käsitellään tarpeeksi. 10 jätti vastaamatta kyseiseen kohtaan.

Tapahtumien suhteen 13 henkilöä (46%) oli sitä mieltä että senioreille järjestetään tarpeeksi tapahtumia, ja 9 henkilöä (32%) koki ettei järjestetä. 6 jätti kohdan tyhjäksi. Valtaosa ei vastannut kohtaan 'Millaisista tapahtumista olette kiinnostunut?' mutta ne jotka vastasivat, kirjoittivat joko näytelmät tai konsertit, tai usein molemmat. Joitain kiinnostivat myös markkinat tai messut. Monelta henkilöltä tuli kommenttia siitä, kuinka tapahtumiin voi olla hankala päästä heikon kunnan vuoksi – jo tähän mennessä tuttu vastaus, jota tuli aikaisemmissakin haastattelupaikoissa useasti kuultua.

Keskipäivä, iltapäivä ja ilta, etenkin keskipäivä, oli suurimmasta osasta senioreita parhaat ajankohdat käydä tapahtumissa. Mielenkiintoista oli myös, kuinka 9 vastaajista koki torstain olevan paras päivä tapahtumille – jäi mietityttämään, miksi juuri tuo päivä keskellä viikkoa. Tämän enempää rukseja ei saanut yksikään toinen viikonpäivä. Maanantai oli kuuden henkilön mielestä paras päivä lähteä tapahtumiin. Yllättäen viikonloppu ei ollut monenkaan mielestä otollinen aika senioritapahtumille. 6 vastaajista (21%) koki, että huonokuntoiset seniorit otetaan tarpeeksi huomioon tapahtumissa; 11 (39%) oli sitä mieltä, että huonokuntoisia senioreita ei huomioida tapahtumissa tarpeeksi. 10 jätti vastaamatta tähän kohtaan.

Yhteenvetona Raision seurakunnasta voidaan todeta, että vastanneille tv:n katselu on radiota mieluisampaa, ja etenkin aamuisin ja iltaisin. Harrastukset, historia, ja hengelliset aiheet kiinnostavat suurinta osaa eniten. Tapahtumien suhteen suurin osa koki että senioreille järjestetään tapahtumia tarpeeksi, ja etenkin kulttuuri (teatteri, konsertit...) koettiin mielenkiintoisiksi. Usein vastaan tuli heikko kunto, jonka vuoksi seniorit eivät kykene enää käymään tapahtumissa niin paljon kuin kenties tahtoisivatkin. Lisäksi suurin osa senioreista kokikin, ettei huonokuntoisia senioreita myöskään oteta tarpeeksi hyvin huomioon tapahtumissa.

5.2 Edustajien haastattelut

Edustajahaastatteluiden tarkoituksena oli saada senioreiden edustajilta ja ohjaajilta tietoa siitä, millaisina he kokevat oman senioritoimintansa tilanteen, onko heidän mielestään senioreilla tarpeeksi virikkeitä tai onko heidän vapaa-aikansa puutteellista, millaista palautetta he ovat senioreilta saaneet, jne. Ylipäättään edustajahaastatteluiden kautta oli tarkoituksena saada syväluotaavampi katsaus senioritoimintaan ja sen mahdollisiin puutteisiin. Osa haastatteluista toteutettiin kasvotusten henkilöiden kanssa, osa taas sähköpostitse aikataulusyistä johtuen.

Tein ensimmäisen edustajahaastattelun Fingerroosin säätiöllä, jossa haastattelin ohjaaja Minna Orpanaa. Hän on ryhmänvetäjä Fingerroosin säätiöllä, ja pitää siellä mm. senioreiden Tarina-iltapäivää. Keskustelin hänen kanssaan alustavasti jo ensimmäisen kerran esittäytyessäni Tarina-iltapäivässä, ja hän oli hyvin kiinnostunut tutkimuksesta ja kertoi jo ennen haastatteluamme minulle hieman tietoa senioreista ja heidän yhteisestä toiminnastaan Fingerroosin talolla. Tapasin Orpanan vielä kertaalleen tämän jälkeen noutaessani joitain jälkeinpäin täytettyjä kyselylomakkeita Fingerroosin talolta, ja Orpana totesi senioreiden toivoneen, että tulisin vielä jälkeinpäin esittelemään tutkimukseni tuloksia heidän Tarina-iltapäiväänsä. Kaikki seniorit olivat kuulemma hyvin toiveikkaita siitä, että pääsisivät kuulemaan tutkimuksesta vielä jälkeinpäin; tämä antoi minulle vahvaa uskoa tekemiseeni ja vakuuden siitä että kohderyhmää todella kiinnostaa tutkimuksen aihe ja tulokset. Itse haastattelumme toteutettiin aikataulusyistä sähköpostitse.

Ensimmäiseksi tiedustelin ovatko Fingerroosin kerhotoiminnassa mukana olevat seniorit esittäneet jotain toivomuksia senioritoimintaan liittyen, tai sen parantamiseksi. Orpanan mukaan he keskustelevat yleisellä tasolla senioreiden kanssa heille kohdistetuista ohjelmista sekä niiden tarjonnan määrästä ja laadusta, ja ottavat huomioon toiveita etenkin Tarina-toiminnassa, jossa seniorit pääsevät kaikki ääneen ja keskustelemaan toistensa ja ohjaajan kanssa. Toiveiden perusteella senioreille on toteutettu erilaisia retkiä, mm. luontokohteisiin ja erilaisiin museoihin. Erityisesti Orpanan mieleen oli jäänyt ohjelmatarjontaan liittyen, kuinka moni seniori toivoisi selkokielistä radio-ohjelmaa. Orpana kokee, että Fingerroos on onnistunut ottamaan huomioon ja toteuttamaan senioreiden toivomuksia kiitettävästi.

Lisäksi tuli selville, että monille senioreille pyhäpäivät ja viikonloput tuntuvat olevan erityisen yksinäisiä; siksi moni kaipaisi näihin lisää toimintaa. Moni on sanonutkin Orpanan mukaan, että erityisesti pitkät pyhät ovat liian yksinäisiä; Fingerroosilla on huomattu, että vapaa-ajalla virikkeitä ei ole aina tarpeeksi saatavilla.

Halusin myös kysyä verkostoitumisesta, ja kuinka avoimia ja halukkaita seniorit ovat lähtemään uudenlaiseen toimintaan, ja tutustumaan uusiin ihmisiin ja paikkoihin. Orpanan mukaan etenkin Tarina-ryhmäläiset ovat erityisen innokkaita tutustumaan uusiin ihmisiin ja asioihin, ja suhtautuvat myös hyvin positiivisesti uusien asioiden ehdotuksiin.

Raision Seniorit ry:stä haastattelin puheenjohtaja Eila Lainemaa. Haastattelu toteutettiin Laineman kotona. Lainema on vastuussa laajasta alasta kerho- ja yhdistystoimintaa Raision senioreille, ja pyrkii pitämään huolen että kaikki seniorit pysyvät tavoitettavissa ja eivät jäisi syrjään. Hänen mukaansa syrjäytyminen onkin yksi suurimpia ongelmia senioreiden suhteen, ei niinkään se, ettei tarpeeksi ohjelmistoa ja toimintaa olisi tarjolla. Hänen mukaansa senioreilla voi olla liian iso kynnys lähteä mukaan erilaisiin aktiviteetteihin, etenkin jos ne ovat huonojen kulkuyhteyksien päässä. Tätä kautta moni voi jäädä yksin kotiin, ja siten tulla yksinäiseksi tai syrjäytyneeksi.

Laineman mukaan Raision Seniorit ry:n jäseniä ei ole aiemmin haastateltu samalla tapaa kuin tähän tutkimukseen, ja siksi senioreiden mieltymyksistä ja toiveista ei ole saatu pidettyä lukua muuta kuin satunnaiskeskustelupohjalta. Laineman mukaan senioreille järjestetään yhdistyksessä kuitenkin paljon toimintaa, mm. viihteellistä, opettavaista, ja keskustelevaa ohjelmatarjontaa. Hän tarjoaakin haastatteluun tietoa vain kerhotoiminnassa käyvistä senioreista, ja toteaa, että edelleen iso osa senioreista jää siksi ulkopuolelle.

Lainema ei ole huomannut kerhoissa käyvistä senioreista, että heiltä puuttuisi paljoa virikkeitä vapaa-ajalla. Kerhotoimintaan osallistuvat seniorit ovat olleet aktiivisia, iloisia, ja tahtovat usein olla monessa mukana. Kuten aiemmin mainittua, kerhotoimintaa on Raisiossa senioreille laidasta laitaan, ja monipuolinen ja alati päivittyvä tarjonta kenties takaa sen, ettei negatiivista palautetta tai

parannusehdotuksia ole hänen korviinsa kantautunut. Lainema kuitenkin kokee, että senioreita voi olla joskus vaikea saada mukaan toimintaan – aiemmin mainittu syrjäytymisen vaara nousee esille yhtenä suurempana vaikeutena senioritoiminnassa. Rasion Seniorit ry on koittanut paikata tätä mm. järjestämällä jäsenetu-sopimuksia eri paikkoihin Raisiossa, kuten kuntosalille, motivoidakseen senioreita osallistumaan toimintaan ja siten saamaan heidät liikkumaan, ja tätä kautta sosialisoitumaan paremmin.

Lainema ei osaa ottaa kantaa siihen, miten senioreiden 'henkisen' puolen kanssa pitäisi toimia, eli senioreiden psyykkisen ja henkisen hyvinvoinnin. Hän on kuitenkin sitä mieltä, että seniorit pitäisi saada liikkeelle omista kodeistaan ja mukaan erilaisiin aktiviteetteihin, jotta heidän mielensä ja kuntonsa pysyisi virkeänä ja tätä kautta myös henkinen hyvinvointi pysyisi senioreilla hyvänä. Lainema näkee, että tällainen kuntouttaminen ja senioreiden motivoiminen sekä liikkeelle saaminen olisi tärkeä projekti. Tällaista kuntouttamista on jo yritetty pitää yllä mm. seurapeleillä, joita yhdistys järjestää usein ja jotka eivät vaadi paljoa liikkumista, mutta pitävät silti seniorit liikkeessä, kuten petankikerho.

Lainema toteaa, että on huomannut Rasion Seniorit ry:n toiminnassa mukana olevien senioreiden olleen tyytyväisiä kerhojen toimintaan, ja että uskoo tämän juuri johtuvan siitä, kuinka erilaista toimintaa on tarjolla paljon. Lainema kertoo, että toisia kiinnostaa kirjallisuus, toisia pelit, toisia taas liikunta ja kuntosalit – ja Rasion Seniorit ry on järjestänyt heille mahdollisuuden harrastaa kaikkia näitä ja enemmänkin.

Rasion seurakunnalta sain haastatella diakonissa Mariitta Penttiä. Itse haastattelu toteutettiin sähköpostitse, mutta tuodessani kyselylomakkeita seurakunnalle sain myös keskustella hetken Pentin kanssa hänen työstään vanhusten parissa ja siitä, millaisena Pentti itse näkee seniorityön nykytilanteen ja kehittämiskohdat. Pentti on ollut organisoimassa monenlaista seniori- ja vanhustoimintaa seurakunnassa, ja tänäkin päivänä Raisiossa on paljon kerho- ja muuta diakonitoimintaa, jossa Pentti on avainasemassa. Rasion seurakunnalla on paljon viikottaisia kerhoja senioreille ja eläkeläisille, ja nämä sisältävät muun muassa retkiä, kuntoutusta, ja hengellistä toimintaa. Lisäksi Rasion keskustassa toimivassa Tasalan Kamarissa, joka toimii seurakunnan kahvitus- ja kohtaamispaikkana, on tarjolla muun muassa kutomista,

laulamista, seurapelejä, ja askartelua. Heti tavatessani ja keskustellessani ensimmäistä kertaa Pentin kanssa tuodessani hänelle kyselylomakkeita sain vakaan ymmärryksen, että seurakunta todella tarjoaa paljon seudun vanhuksille. Kerhotoiminta on tiiviisti järjestettävää, ja kaikille on tarjolla jotain.

Kuten aiemminkin on haastatteluissa tullut puheeksi, Penttikään ei koe, että itse tapahtumien kirjo olisi se päällimmäisin kehittämiskohde. Pentin mukaan ongelmana on juuri vanhusten syrjäytyminen, ja kulkuyhteydet tapahtumiin. Seurakunta on koittanut osaltaan ratkaista ongelmaa järjestämällä omakustanteisia kyydityksiä seurakunnan kerhotoimintaan, hintaan 2 euroa/kyyditys. Pentti on huomannut, että seniorit nauttivat yhdessäolosta ja tekemisestä, ja esimerkiksi ulkoilu on erittäin tärkeää ja mieluisaa heille kaikille. Seurakunta järjestääkin myös erilaisia leirejä leiri- ja kuntoutuskeskuksissa, ja tarjonta on jälleen moninaista. Avainsanoiksi nousevat luonto, liikunta, ja yhdessäolo. Keskusteluyhteys senioreihin on tärkeä pitää yllä – vaikka toisten mielessä olisikin joitain asioita tai ehdotuksia joista haluaisi keskustella senioreiden ohjaajien kanssa, näistä suurin osa ei välttämättä tule ilmi: on oltava aktiivinen kuulemaan senioreita, ja pitämään keskusteluyhteys aina avoimena heille. On lisäksi tärkeää ottaa heidän ehdotuksensa ja toiveensa käsiteltäviksi, laitettava korvan taakse, vaikkei niille heti olisikaan oikea aika tai paikka.

Turun Seniorijelpissä haastateltavakseni sain koordinaattorina toimivan Aira Hellströmin. Haastattelu toteutettiin Seniorijelpin tiloissa Hellströmin toimistolla, viikko sen jälkeen kun kävin jakamassa paikan senioreille kyselyt täytettäviksi. Hellströmin mukaan senioreita tulee Seniorijelppiin paljon etenkin hakemaan apua ja tukea teknisiin ja terveydellisiin asioihin. Seniorit muun muassa mittauttavat verenpainetta ja verensokeria Seniorijelpissä aktiivisesti, toki samaan tapaan kuin kotonakin voi hoitaa, ja lisäksi talossa on paikalla lääkäri aina keskiviikkoisin. Lisäksi täällä senioreille järjestetään paljon ohjelmaa ja tarjotaan runsaasti keskustelutilaa ja -aiheita. Seniorijelppiin saa tulla koska vain, mutta seniorit kokoontuvat usein erilaisissa kahvitushetkissä, esim. Tiistaitreffeillä, joihin myös allekirjoittanut kävi nopeasti tutustumassa.

Hellströmin mukaan senioreilla riittää virikkeitä vapaa-ajalla, ja Seniorijelpissä käyvistä senioreista näkee ettei tylsistyminen ole ongelma. Ohjelmatarjontaa

Seniorijelpissä onkin erittäin kattavasti: retkiä, kulttuuria, kilpailuja, keskustelua, laulamista, ja niin edelleen. Myös Hellström kokee suurimman ongelman olevan sen miten syrjäytyneet seniorit saataisiin liikkeelle. Hellströmin mukaan on paljon senioreita, jotka istuvat päivät kotona ja katsovat televisiota tai kuuntelevat radiota, ja heitä on vaikea saada mukaan senioritoimintaan – Seniorijelppi on enemmänkin avoin paikka johon saa tulla kuka vain, mutta he eivät aktiivisesti yritä vuorostaan saada ulkopuolisia senioreita aktivisoitumaan. Suuri määrä senioreita saattaakin siksi jäädä ulkopuolelle, ja kysymys on, miten heidät saataisiin houkuteltua mukaan toimintaan ilman että se tuntuisi 'pakottamiselta.'

Seniorijelpissä käyvät seniorit ovat olleet tyytyväisiä ohjelmaan ja eivät ole juuri esittäneet parannusehdotuksia tai toiveita uuden ohjelman järjestämiseksi, vaikka Seniorijelpissä sana onkin aina avoin. Uusille tapahtumille tai ohjelmalle ei välttämättä edes ole tarvetta, sillä Seniorijelppin (Turun kansalliset seniorit ry:n) tarjonta on erittäin laaja-alainen. Hellströmin mukaan seniorit ovat kuitenkin hyvin vuorovaikutteisia, ja haluavat oppia paljon uutta, vaikuttaa asioihin, ja myös pitää hauskaa. Senioreille järjestetäänkin paljon sosiaalisia viihdeohjelmia, kuten senioriristeilyjä ja niin edelleen. Ongelmana on tosiaan, kuinka saada kaikki yksinäistymisen ja syrjäytymisen vaarassa olevat seniorit mukaan.

5.3 Olli Hirvosen haastattelu

Olli Hirvonen on Turun kaupungin vapaa-aikatoimialan työntekijä ja kulttuurituottaja. Hän on tehnyt opinnäytetyön aiheesta, kuinka voitaisiin rakentaa ilmainen internet-pohjainen kulttuuri- ja hyvinvointipalvelu Turun alueelle. Hirvonen tarjoutui antamaan minulle haastattelun omaa tutkimustani varten, jossa keskustelisimme molempien töiden aiheista ja kollektiivisesti siitä, miten senioreita voitaisiin palveluntuottamisessa huomioida paremmin ja kuinka heille saataisiin käyttöön teknologiaa hyödyntävää palvelumateriaalia – ylipäätään, kuinka senioreita estettäisiin eristäytymästä teknologiasta, ja miten sitä käytettäisiin heidän palveluidensa tukemiseksi.

Hirvosen mielestä senioreiden syrjäytyminen on suuri ongelma palveluiden tavoitavuuden kannalta. Hänen mukaansa kotona asuvat vanhukset ovat suurin

haasteemme palvelunkehittämisessä; miten saadaan palveluista tiedotettua vanhuksille, ja ylipäätään mitä palveluita vanhukset oikein kaipaavat. Tänä päivänä kaikki sähköistyy, ja tiedotus ei kulje enää samalla tapaa kuin ennen, jolloin vanhukset saivat lukea lehtien palstoilta tarvitsemansa tiedon tai saivat kotiin tiedotteita postitse. Hirvonen toteaa, että kotihoidon piirissä olevat ikäihmiset ovat se haastavin ryhmä. Silti ei tule hänen mukaansa olettaa, että terveemmilläkään vanhuksilla kaikki viestintä olisi itsestään selvää, kun tiedotteita ei tule enää postiluukusta ja Turun Sanomista ei löydä kaipaamaansa tietoa.

Hirvosen mielestä teknologinen osaamattomuus ja sen tuntemisen puute ovat myös suuri ongelma senioreiden kanssa; kun kaikilla työikäisilläkään tekniikkataidot eivät ole hyvät, ei voida olettaa, että 'homma on hanskassa' senioreillakaan. Kysymys on Hirvosen mukaan siitä, että seniorit pitää saada opastettua aina alkuun, sillä heidän oppimiskykynsä ei usein ole enää terävä. Kuitenkaan Hirvonen ei koe, että heiltä puuttuisi motivaatiota tai jaksamista oppia uuden tekniikan käyttöä, mutta heiltä puuttuu tietoa: uutta tekniikkaa ei välttämättä uskalleta ottaa käyttöön kun se on täysin vierasta. Seniorit pitäisi saada ymmärtämään tekniikkaa ja uskomaan, kuinka paljon hyötyä tekniikka heille tarjoaisi, ja että se todella toimisi korvaamattomana apuvälineenä. Hirvonen toteaa, että itse palveluntuottajat eivät ole vielä osanneet tuoda tätä tekniikkaa senioreiden luo tarpeeksi hyvin, joten pelkästään senioreita ja heidän osaamattomuuttaan ei kannata lähteä syyttämään. Pitäisi luoda konsepti, jonka ydin olisi helppokäyttöisyys, ja jolla saataisiin tuotua tekniikka kotiin kohderyhmän luo. Tähän liittyen Hirvonen sivuaakin useasti livestreamaus- tai suoratoisto-palvelua, jollaisella erilaista tarjontaa voitaisiin tuoda senioreille kotiin, niin ettei esimerkiksi huonokuntoisten tarvitsisi lähteä kulkemaan raskaita matkoja ohjelman saavuttamiseksi. Tällainen voitaisiin toteuttaa niin viihteen kuin opetuksen saralla: senioreille voitaisiin tuottaa kotiin siis paitsi viihdeohjelmatarjontaa, myös opetusmateriaalia kuten luentoja, joita monet seniorit tänä päivänä ovat kiinnostuneita seuraamaan usein korkeastakin iästään huolimatta. Mediateknologian nopean kehityksen ansiosta laadukkaiden lähetysten tuottaminen on huomattavasti helpompaa ja vaatii vähemmän resursseja kuin vielä jokin aikaa sitten. (Hautio 2014, 17)

Kuitenkin on muistettava ettei streamaus yksin riitä kulttuuripalveluksi, vaan palveluprosessissa olisi hyvä olla mukana palvelun toimihenkilöitä jotta prosessi

toimisi parhaiten ja integroituisi luontevasti toiminnan arkeen. (Hautio 2016, 219) Näin prosessista saataisiin heti luontevamman ja helpommin lähestyttävämmän tuntuinen senioreille ja vanhuksille. Itse tein heti huomion, että Redius Oy:n henkilöstön huomioon ottaen vastaavanlainen kokeilu olisi yritykselle erittäin sopiva, sillä kaikkien yrityksen jäsenten vahvuutena on ehdottomasti sosiaalinen kanssakäyminen ja etenkin vanhemman ikäluokan edustajien käsittely. Yritys olisi omiaan tällaisessa toiminnassa, jossa senioreille opastettaisiin teknologista kokeilua inhimillisin ottein. Pistin heti idean korvan taakse.

Kuvio 1. Internetin käytön ja eräiden internetin käyttötarkoitusten yleisyys 2017

	Käyttänyt internetiä ¹⁾	Käyttää internetiä yleensä useita kertoja päivässä	Käyttänyt internetiä matkapuhelimella kodin ja työpaikan ulkopuolella ¹⁾	Käyttänyt internetiä tabletilla kodin ja työpaikan ulkopuolella ¹⁾	Seurannut jotain poliitikkoa yhteisöpalvelun kautta ¹⁾	Ostanut jotain verkosta ¹⁾
	% -osuus väestöstä					
16-24	100	95	93	25	28	70
25-34	100	96	93	30	42	78
35-44	99	91	90	35	31	74
45-54	99	87	82	35	24	66
55-64	91	69	60	29	16	39
65-74	75	43	33	15	7	21
75-89	37	15	5	7	2	6
Miehet	89	76	70	28	20	52
Naiset	87	71	66	24	24	53
Yhteensä	88	73	68	26	22	52

Hirvonen uskoo, että vertaistuki on erityisen tärkeää: jos vanhukset ja seniorit, jotka ovat oppineet käyttämään tekniikkaa, voisivat näyttää muille ikätovereilleen että se toimii, asia luontuisi kaikkein helpoiten. Hirvosen mukaan tarvitaan opastajia, jotka ovat mieluusti samaa ikäluokkaa ja pystyisivät opastamaan muille ikätovereilleen, miten helppoa se heille itselleen on. Usein tiedonkulku vanhusten keskuudessa myös

kulkeekin eri tavalla kuin muilla ikäluokilla, lähinnä 'tutunkauppana', ja siksi vastaavanlainen viestintä olisi omiaan tuomaan vanhuksille ja senioreille enemmän tietoa tekniikasta ja myös luottamusta siihen.

Hirvosen mukaan on pidettävä kuitenkin mielessä, että senioreille on myös edelleen toteutettava vanhanmallista, konventionaalista tiedotusta, vaikka digitaalinen viestintä kulkeekin rinnalla. Hirvosen sanoin on elettävä mukana heidän kehityksessään, ja sitä mukaa kun digitaaliset taidot kehittyvät, niin painotuotteisiin voidaan panostaa vähemmän. Joka tapauksessa kaikki on siirtymässä digitaaliseksi, myös suuri osa senioreiden palveluista, ja paine asettuu enemmän senioreille: vaikka tällä hetkellä kuljetaan rinnakkain kahden välillä, koko ajan siirrytään enemmän sähköiseen.

Eräs asia jota halusin vielä käsitellä omaa tutkimustani varten oli se, kuinka paljon eroja eri vuosina ja vuosikymmenillä syntyneillä senioreilla on heidän mieltymyksissään. Tutkimukseni alkutaipaleella näin jo, kuinka mitään ei kannata olettaa ja kuinka vähän syntymävuosi voi seniorista kertoa; vaikka toinen yli 70-vuotias vielä katselisikin mustavalkofilmejä ja kuuntelisi Tauno Palon levytyksiä, toinen samanikäinen saattaa olla rock n' roll-sukupolvea, värjännyt hiuksensa mustiksi, ja kiintynyt täysin eri asioihin. Hirvonen mieltää, että eri vuosina ja jopa vuosikymmenillä syntyneiden senioreiden mieltymykset eivät välttämättä vaihtele suuresti vain ikäeron takia, vaan ennemmin sosiaalisen luokkajaon takia. Hänen mukaansa hyvin koulutetuilla on toisenlaiset mieltymykset kuin huonommin koulutetuilla, ja selkeästi ikään liittyviä mieltymyserot eivät ole, vaan jakautuvat ikäluokittain tasaisesti. Hirvonen näkee asian siten, että koulutuksella on selkeästi merkitystä siinä, minkälaisia kulttuuripalveluita käytetään: korkeakoulutetut käyttävät selkeästi enemmän korkeakulttuuripalveluita kuin matalan kynnyksen palveluita. Kuitenkin, matalan kynnyksen palveluiden käyttäjistä löytyy myös paljon niitä, jotka kaipaavat korkeakulttuuria. Ikäluokkien suhteen hänen mukaansa ei kuitenkaan ole selkeää rajaa, muuta kuin että pikkuhiljaa vuosien saatossa ollaan siirrytty esimerkiksi musiikissa selkeästi toisen sukupolven tarjontaan, ja vanhuksia kiinnostaa paljon nyt myös usein nuoremmille mielletty tarjonta kuten rock n' roll.

Hirvoselta sain paljon pohdittavaa työtäni varten, etenkin koskien senioreille tuotettavien palveluiden uusia ulottuvuuksia ja myös sitä, kuinka seniorit saataisiin

uskomaan uusiin tekniikan mahdollisuuksiin ja myös voittamaan sosiologiset ja psyykkiset ongelmansa. Moni ei koe kykenevänsä oppimaan uutta tekniikkaa ja sen käyttöä, tai eivät koe sen olevan tarpeellista. Hirvosen mukaan sosiaaliseen kanssakäymiseen kannattaa lähteä vetoamaan, ja on tärkeää myös vedota siihen, että koskaan ei ole liian myöhäistä oppia uutta. Tällaisen toiminnan kautta seniorit voitaisiin saada motivoitua liikkeeseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen paremmin, joka osiltaan voisi vastata suureen ongelmaan: kun väestö ikääntyy, sosiaali- ja terveystalvelujen tarve lisääntyy, ja tästä aiheutuu yhteiskunnalle suuria kuluja. (Eloranta & Järvinen 2013, 7) Tätä voidaan osiltaan ehkäistä juuri motivoimalla senioreita sosiaaliseen kanssakäymiseen ja aktiivisuuteen esimerkiksi tekniikan kautta.

Kuvio 2. Matkapuhelimen käyttö 2017, %-osuus väestöstä

	Käyttänyt matkapuhelinta 1)	Omassa käytössä älypuhelin 2)
16-24v	100	99
25-34v	100	97
35-44v	100	93
45-54v	100	89
55-64v	100	77
65-74v	99	49
75-89v	91	15
Opiskelija	100	98
Työllinen	100	92
Eläkeläinen	96	39

6 YHTEENVETO

6.1 Analysointi

Kaikkien 88 kyselyyn vastanneen kesken tulokset jakautuivat seuraavasti:

32 koki senioreille suunnattuja tv- ja radio-ohjelmia olevan tarpeeksi, 42 taas koki että ei ole.

46 koki että senioreille järjestetään tarpeeksi tapahtumatarjontaa, 24 taas koki ettei.

Aiheista, joita senioreiden tv- ja radio-ohjelmatarjonnassa voitaisiin käsitellä enemmän, vastaukset jakautuivat seuraavasti:

Viihde:

Näytelmät: 42

Musiikki: 37

Tanssi: 9

Kilpailut: 31

Tekniikka:

Tietokoneet: 30

Puhelimet: 30

Some: 21

Historia:

Suomen historia: 51

Euroopan historia: 28

Maailmanhistoria: 28

Terveys:

Liikuntavammat: 18

Muistisairaudet: 43

Sydän ja verenkierto: 30

Ravitsemus: 30

Osteoporoosi: 18

Psyykinen ja henkinen hyvinvointi: 28

Yksinäisyys: 28

Luonto:

Kasvit: 35

Eläimet: 42

Puutarha: 37

Saaristo: 29

Maaseutu: 34

Vesistöt: 25

Luonnon ruoat: 42

Arki:

Perhe: 24

Ystävät: 34

Ulkoilu: 30

Liikunta: 33

Matkailu: 44

Koti: 25

Sisustus: 14

Rakentaminen: 6
Kotieläimet: 15
Vapaaehtoistoiminta: 15
Sairaudet: 19
Uskonto: 23
Talous: 23
Lait: 13

Harrastukset:

Lukeminen: 33
Mökkipelit: 13
Pallopelit: 1
Seurapelit: 8
Ruoanlaitto: 24
Retkeily: 17
Patikointi: 14
Marjastus: 27
Kalastus: 9
Sienestys: 27
Metsästys: 2
Lintubongaus: 10
Veneily: 5
Käsityöt: 29

Kulttuurit:

Pohjoismaiset kulttuurit:

- ruoka: 26
- tavat: 36
- politiikka: 16
- uskonto: 17
- kieli: 12
- lait: 12

Muut Euroopan kulttuurit:

- ruoka: 24
- tavat: 40
- politiikka: 14
- uskonto: 17
- kieli: 9
- lait: 11

Kaukomaiden kulttuurit:

- ruoka: 25
- tavat: 36
- politiikka: 16
- uskonto: 23
- kieli: 10
- lait: 10

Parhaat ajankohdat senioreille suunnatuille ohjelmille valikoituivat seuraavasti:

Ma: 26
Ti: 24
Ke: 28
To: 23
Pe: 26
La: 31
Su: 31

Aamu: 17
Keskipäivä: 16
Iltapäivä: 31
Ilta: 40
Myöhäinen ilta / yö: 7

Mieluisimmat ajankohdat senioreille järjestettäville tapahtumille:

Ma: 16
Ti: 20
Ke: 18
To: 24
Pe: 11
La: 18
Su: 18

Aamu: 8
Keskipäivä: 31
Iltapäivä: 29
Ilta: 14
Myöh. ilta / yö: 4.

Alusta asti tilastoja purkamalla saadaan siis selville, että enemmistö vastaajista koki ettei senioreille järjestetä tarpeeksi omia radio- ja tv-ohjelmia, mutta enemmistö myös koki, että senioreiden tapahtumatarjonta on varsin kattavaa. Henkilökohtaisia kommentteja vastaajien lomakkeisiin tuli useasti siitä, kuinka tapahtumia on tarjolla paljonkin, mutta joskus ongelmana on niihin pääsy. Tähän voi tosiaan olla kaksikin pääsyytä: tapahtumien huonot ajankohdat tai kulkuyhteydet, tai senioreiden itsensä motivaation puute ja syrjäytymisen vaara. Tätä aihetta sivusin useassa paikassa sekä senioreiden että heidän edustajiensa kanssa. Senioreiden syrjäytymiseen saattaa vaikuttaa teknisen osaamisen ja teknologian tuntemuksen puute, joka johtaa siihen, että monessa paikassa käytettävä sähköinen tiedotus menee senioreilta täysin sivu suun. Siinä missä useat osaavat käyttää sähköpostia tai puhelinta saadakseen tietoa tapahtumista, ja monet jopa osaavat liittyä tapahtumasivuilla sosiaalisessa mediassa, iso osa senioreita jää tässä täysin ulkopuoliseksi. Siksi ei olisi huono idea alkaa järjestää senioreille enemmän opettavaista toimintaa ja tukea

tekniikassa, ja jopa lähteä kehittämään palveluita kotiintuotaviksi; tätä sivusinkin jo Olli Hirvosen kanssa tekemässäni haastattelussa, ja Hirvonen itse totesi, että senioreita tulisi opettaa käyttämään tekniikkaa kotonaan jotta heille voitaisiin tuottaa palveluita suoraan kotiin. Näin esimerkiksi huonokuntoisimpien senioreiden ei aina tarvitsisi lähteä ulos, joskus vaivalloisenkin matkan päähän, tapahtumia varten.

Tekniikan opettamisesta päästään myös siihen, että ilahduttavasti moni seniori oli edelleen, jotkut hyvinkin korkealla iällä, halukkaita oppimaan uutta. Tämä saattoi olla niin tekniikkaa, kulttuuria, kuin paljon muutakin. Moni toivoikin lomakkeissa enemmän keskusteluhetkiä ja -tapahtumia, sekä opettavaisia tapahtumia kuten luentoja, esityksiä, ja niin edelleen. Kategorioittain senioreita kiinnostivat eniten seuraavat aiheet:

Viihteestä näytelmät ja musiikki

Tekniikasta tietokoneet ja puhelimet

Historiasta Suomen historia

Terveydestä muistisairaudet

Luonnosta eläimet ja luonnon ruoat

Arjesta matkailu

Harrastuksista lukeminen

Kulttuurista tavat (kaikissa kulttuureissa)

Mieluisimmat ajat senioreille suunnatuille tv- ja radio-ohjelmille ovat **viikonloppu (la-su) iltaisin ja iltapäivisin**. Parhaat ajat senioreille suunnatuille tapahtumille ovat **tiistait ja torstait, keskipäivisin ja iltapäivisin**. Kuitenkin, tapahtumien suhteen senioreiden päivämieltymykset olivat jakautuneet melko tasaisesti läpi viikon arkipäivien. (etenkin ti-to)

Kuten mainittua, senioreista valtaosa on halukkaita oppimaan uutta, ja mieluisimpia aiheita olisivat siis näytelmät ja musiikki, kulttuurit, (erityisesti eri kulttuurien tavat) tekniikan opetus, (etenkin tietokoneet ja puhelimet) muistisairaudet, Suomen historia ja luonto, matkailu, (moni halusi etenkin maaseutumatkailua) ja lukeminen. Seniorit ovat liikkuvaisia ja halukkaita kulkemaan ulkona ja näkemään erilaisia paikkoja, ja monet olivat sitä mieltä, että tämä on kaikkein mieluisinta yhdessä isolla porukalla, jossa aiheista ja kaikesta koetusta ja nähdystä päästään keskustelemaan.

Yhdessäolo ja ulkoilu olivat monille ne tärkeimmät huomioonotettavat asiat. Moni suosii retkiä, esimerkiksi erilaisiin kulttuurikohteisiin, historiallisiin paikkoihin, tai vain luonnon helmaan. (esimerkiksi saaristoon tai maaseudulle) Lisäksi ilahduttavan montaa ihmistä kiinnosti liikunta, etenkin tanssi: tämän voisi aina yhdistää ulkona oloon ja yhdessäoloon, esimerkiksi ikäihmisten ulkotanssit. Kotiseutuhistoria ja paikkakuntakohtaiset tapahtumat kiinnostivat useimpia. Kommentteja senioreilta: **'Vaikka vesistöretkiä saaristoon' 'Tutustumista kulttuurikohteisiin' 'Tutustumista eri laitoksiin, museoihin, teattereihin.'**

Mitä tällaisiin tapahtumiin tulee, kommentteja tuli siitä, että ne olisi parhainta järjestää valoisaan aikaan, eikä liian myöhään. Keskellä viikkoa oli suurimmalle osalle vastaajista paras aika tapahtumille, kuten juuri esimerkiksi retkille ja yhteistapahtumille. Keskellä viikkoa ja päivällä järjestettävät tapahtumat olisivat siis otollisia. Tämän voi linkittää esimerkiksi siihen, että perheenjäsenten ollessa töissä ja kouluissa arkisin voi monella seniorilla olla keskellä viikkoa melko tylsää. Lisäksi, kommenttia tuli paljon siitä, kuinka myös pyhinä olisi tärkeä järjestää lisää tapahtumia senioreille: pitkät pyhät olivat monelle 'tyhjämpäiväisiä.' Kommentteja senioreilta: **'Pyhäpäivät käyvät usein pitkiksi.'** **'Kesäaika tarjonnaltaan heikkoa.'**

Näissä tapahtumissa kuitenkin olisi otettava huomioon monta asiaa senioreiden miellyttävyyden kannalta. Ensimmäinen, joka nousi esille monen seniorin kohdalla, oli äänentasot. Oli tapahtuma mikä tahansa, joskus ohjaajat, esiintyjät tai ryhmänvetäjät puhuvat aivan liian hiljaa, kun taas musiikki voi pauhata liian kovalla ja häiritä keskittymistä. Kommentteja tuli muun muassa: **'Musiikki korvia särkevä ja peittää puheen.'** **'Esitysten äänivolyymi on este.'** **'Esitystapaan kiinnitettävä huomiota: ei saa olla liian sekava.'** Lisäksi, puheen nopeus voi olla ongelma: seniorit eivät välttämättä saa selvää ja jäävät paljosta paitsi. Monen seniorin kohdalla johtuu aivojen tiedonkäsittelyn hidastumisesta ja turhan tiedon poissuodattamisen vaikeudesta, että nopean puheen tulkitseminen sekä melun keskellä keskustelun seuraaminen muuttuvat hankaliksi. (Wasenius, Huttu 2016)

Mitä tapahtumien tiedotukseen tulee, tästä monella seniorilla oli 'närää.' Koska moni ei osaa käyttää esimerkiksi tietokonetta tai puhelinta, voi tiedotuksesta jäädä monen tapahtuman tai tilaisuuden kanssa helposti paitsi, ja siten monta asiaa voi mennä

sivu suun. Tiedotuksen tulisi monen mielestä olla myös kattavampaa: sitä voisi järjestää enemmän, useammin, ja sen tulisi olla informatiivisempaa mitä senioreiden tapahtumatoimintaan tulee. Tämä johtaakin jälleen siihen, kuinka senioreille tulisi järjestää enemmän esimerkiksi nettiopastusta ja kännykän käyttöä: kuitenkin, tällaisen opetustoiminnan järjestämisessä pitäisi olla jokin koukku, jokin innostava elementti, joka kenties saisi loputkin avun tarpeessa olevat houkuteltua mukaan. Se voisi olla erilaiset opetusmenetelmät, isot esitykset suurilla screeneillä ja leppoisasti kakkukahvien lomassa, tai muuta vastaavaa jottei opetus tuntuisi puuduttavalta. Hyvä opetus taas johtaisi siihen, että senioreiden osaaminen teknologian suhteen kasvaa, ja he pääsevät paremmin kiinni sähköiseen tiedotukseen ja sitä kautta laskisi myös syrjäytymisen riski – ja seniorit tulisivat useammin eri tapahtumiin ja toimintaan mukaan. Tapahtumatoiminnassa, riippumatta tapahtumasta (retket, luennot, esitelmät, esitykset, jne.) erityisen tärkeää on oikeakielisuus ja selkokieli. Tätä painotti erittäin moni tapaamani seniori, ja he kokivat että ohjelmien ja tapahtumien kieli on usein liian hankalaa ymmärtää – lisäksi kiro sanoja toivottiin karsittavaksi, sekä ylenpalttisia slangitermejä.

6.2 Johtopäätökset

Yhteenvetona tästä kaikesta voidaan sanoa, että vaikka senioreista suurin osa kokee että heille on tarjolla tarpeeksi aktiviteettia, he eivät ole koskaan liian väsyneitä oppimaan uutta. Senioreille tulisikin järjestää mielenkiintoista ja helposti lähestyttävää opetusta etenkin tekniikan saralla, sillä tämä osiltaan auttaisi heitä pysymään paremmin kärryillä kaikenlaisesta senioritoiminnasta ja myös pitämään sosiaalisia suhteita paremmin yllä. Tämä ehkäisisi motivaation puutetta ja syrjäytymisen riskiä. Senioreille on tärkeää, että tapahtumat järjestettäisiin valoisaan aikaan (päiväsaikaan) ja että parhaat ajankohdat olisivat keskellä viikkoa sekä pitkinä lomina tai pyhinä. Senioreiden liikkumisesteet, kuulo, ja näkö ovat seikkoja joihin kaikkiin toivottiin kiinnitettävän enemmän huomiota tapahtumissa. Paikoitus tulisi järjestää loogisesti, siten, että liikkuminen on helppoa ja kukaan ei jää taakse ja siten paitsi ohjelmasta; lisäksi, on pidettävä paremmin huolta siitä, että kaikki näkevät ja etenkin kuulevat kaiken. Tapahtumat (ja ohjelmat) on järjestettävä selkokielellä, ja kovaäänisesti: kuitenkin musiikkia ei toivottu koskaan liian kovaksi. Mitä televisioon

ja radioon tulee, senioreita kiinnostaa etenkin musiikkiohjelmat, tekniikka, kulttuuri, Suomen historia, muistisairaudet, eläimet ja luonnon antimet, ja matkailu. (niin koti- kuin ulkomaanmatkailu) Televisio- ja radio-ohjelmatarjontaa toivottiin etenkin viikonloppuiltoihin- ja iltapäiviin. Lisäksi tutkimustuloksista voidaan todeta, että harvaa haastatelluista senioreista kiinnosti suuret tapahtumat ja festivaalit. Suurimmalle osalle riitti pienet piirit, kerhotoiminta, retket, ja keskusteluhetket. Lienee turha lähteä yleistämään, mutta kenties suuria massatapahtumia on hankalampi lähteä markkinoimaan pelkästään eläkeläisille.

6.3 Oma pohdinta ja työn arvionti

Olen todella tyytyväinen siihen kuinka työni auttoi minua kokemaan ja näkemään senioritoimintaa ja vanhusten arkista elämää läheltä, ja kuulemaan heitä ja heidän kanssaan työskenteleviä ihmisiä. Kaikkien senioreiden ja heidän edustajiensa ja hoitajiensa kanssa käydyt keskustelut vakuuttivat minut siitä, että seniorit ovat hyvin tietoisia siitä mitä he kaipaavat lisää elämäänsä, ja minkä asioiden he toivoisivat olevan toisin. Työni kautta pääsin mukaan senioreiden päivätoimintaan, ja astuin heidän keskelleen keskustelemaan, kuuntelemaan, näkemään ja kokemaan. Tämä auttoi vuorostaan myös senioreita tarjoamaan paljon kattavamman kuvan itsestään ja toiveistaan, sillä lähestymistapani oli inhimillisempi kuin vain tulla jakamaan kyselylomakkeet jokaiselle paikallaolijalle. Lisäksi tajusin, että moni seniori voidaan saada pelastettua syrjäytymiseltä ja kotioloihin juuttumiselta tarjoamalla heille mahdollisuuksia kokea uudestaan jotain, jota he eivät ole voineet esimerkiksi kuntonsa vuoksi kokea pitkään aikaan, mutta josta ovat aina pitäneet: esimerkkinä toimii vaikkapa kulttuurin ja tekniikan opetus, esimerkiksi esitelmä-, teemapäivä-, tai luentomuodossa. Esimerkiksi taiteen kohtaaminen uudelleen voi innostaa senioria palaamaan aiemman taideharrastuksen pariin, joka jouduttiin hylkäämään kenties heikentyneen kunnon vuoksi. (Hautio 2016, 38) Tätä kautta senioreille voidaan palauttaa elämän ja tekemisen iloa ja kenties ehkäistä myös syrjäytymistä.

Mielestäni työtäni auttoi paljon se, miten paljon koen senioreiden ja vanhusten voivan tarjota meille. Vaikka he olisivat huonokuntoisia, syrjäytyneitä, ja kyvyttömiä tekemään paljota ilman apua, he voivat silti jakaa laajaa elämäkokemustaan ja

tarinoitaan, jotka itse koin todella kiinnostaviksi. 'Hoksnokka' pelasi kaikilla tapaamillani senioreilla ja vanhuksilla, ja heidän kanssaan keskustelu oli rikasta ja mielteitä herättävää. Seniorit osaavat esittää kokemansa ongelmat selkeästi, samoin kuin heidän tarpeensa ja toiveensa. He tiedostivat ettei kaikki ole toteutettavissa, ja että tänä päivänä tilaa tehdään koko ajan enemmän nuoremmille sukupolville, joten monessa asiassa seniorit jäävät enemmän ja enemmän syrjään. Silti, he olivat erittäin tyytyväisiä ja otettuja tutkimuksestani, ja ottivat siihen osaa täysin sydämin. Moni kertoi minulle, kuinka hienoa on että joku tulee kuuntelemaan heitä ja saapuu ikään kuin 'heidän tasolleen' – näin inhimillisellä tasolla he eivät kykene aina keskustelemaan muuta kuin omien ikätovereidensa kanssa.

Olen myös erittäin tyytyväinen siihen, kuinka tutkimus osoitti valmistuttuaan kaikki kehittämiskohdat selkeästi; ei jäänyt epäselväksi, mitä seniorit haluaisivat enemmän, ja mitä he tahtoisivat olevan toisin. Vaikka kokonaisuutena työ vain raapaisi pintaa seniorityön ja vanhustyön kehittämisen saralla, vastaajamäärä oli mielestäni kiitettävä. 88 senioria + 5 edustajahaastattelua, eli yhteensä 93 vastaajaa oli suurin piirtein sitä luokkaa, mitä olin työltä toivonutkin, vaikka alussa tulevaa osallistujien määrää olikin hankala arvioida. Kuitenkin jäi harmittamaan, että syntymävuosien tilastoinnin olisi voinut ottaa huomioon jo ennen tutkimuksen aloittamista, mutta oli silti hyvä että asia tuli esille erään haastateltavan toimesta jälkeinpäin ja syntymävuodet jäivät puuttumaan vain ensimmäisiltä vastaajilta. Eräs toinen asia, joka jäi myös huomioimatta oli sukupuolijakauma: lomakkeisiin ei tullut sisällytettyä kohtaa johon vastaaja olisi voinut merkitä oman sukupuolensa. Tämä idea tuli myös liian myöhään, ja olisi toki voinut tarjota lisää resursseja tulevaa palvelu- ja tuotekehittelyä varten. Kokonaisuutena olen kuitenkin tyytyväinen tutkimukseen.

Työn tilaaja RADIUS Oy koki, että työ tarjosi paljon vastauksia, kuin myös huomioitavaa RADIUSin tulevaa toimintaa varten. Tilaajan mukaan tutkimus selvensi paljon sitä mitkä asiat on otettava huomioon kun mietitään kulttuuri- ja viihdetoimintaa senioreille. Tilaajan mukaan tutkimus vastasi hyvin sitä mitä oltiin sovittu, ja antoi RADIUSille eväitä aloittaa toimintansa. Tilaajalle tuli selkeästi mieleen myös se, että RADIUSin tulee verkostoitua ja aloittaa yhteistyö muiden jo alalla olevien toimijoiden kanssa. Ohella yrityksen tulee toki jatkaa omien formaattiansa kehittämistä.

Vaikka tutkimus tarjosi vain pintakosketuksen tärkeään aiheeseen, uskon myös itse, että työn tarjoamalla eväillä RADIUS Oy voi päästä alkuun palveluidensa jatkokehittämisessä. Olin myös yllättynyt, kuinka jokaisesta neljästä tutkimuskohteesta tuli toivomusta, että tulisin työn valmistuttua esittelemään tutkimustuloksia senioreille – jokaisessa paikassa he olivat erittäin kiinnostuneita kuulemaan tuloksista. Seniorit kaipaavat ja tarvitsevat paljon tarjontaa, ja yrityksellä on potentiaalia: nyt on tartuttava toimeen.

LÄHTEET

Kiljunen, Kimmo 2015. Eläkeläisten taitettu itsetunto. Seniorikansalaisena nyky-Suomessa. 2. painos. Helsinki: Minerva.

Vesala, Hannu T 2006. Seniorit liikkeelle! Senioriklubi - toimintamallin kokeilu. Helsinki: Kehitysvammaliiton tutkimusyksikkö Kotu.

Hirvonen, Olli 2013. Nettiä ikä kaikki: Internetpohjaisten kulttuuri- ja hyvinvointipalvelujen kehittäminen ikäihmisille Turun alueella. Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon opinnäytetyö.

Eloranta, Minna; Järvinen, Tarja 2013. Kulttuuripalveluiden tuottaminen ikääntyneille sosiokulttuurisella yhteistoiminnalla. Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon opinnäytetyö.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö [verkkójulkaisu].

ISSN=2341-8699. 13 2017. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 2.5.2018].

Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2017/13/sutivi_2017_13_2017-11-22_tie_001_fi.html

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö [verkkójulkaisu].

ISSN=2341-8699. 13 2017, Liitetaulukko 11. Matkapuhelimen käyttö 2017, %-osuus väestöstä . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 2.5.2018].

Saantitapa: http://www.stat.fi/til/sutivi/2017/13/sutivi_2017_13_2017-11-22_tau_011_fi.html

Leikas, Jaana (2008) Ikääntyvät, teknologia ja etiikka. Näkökulmia ihmisen ja teknologian vuorovaikutustutkimukseen ja -suunnitteluun.

<http://www.vtt.fi/inf/pdf/workingpapers/2008/W110.pdf>. Viitattu 2.5.2018.

Hautio, Minna (2014) Sähköä kulttuuripalveluihin. Selvitys kuntien kulttuuripalveluiden sähköisen tuottamisen mahdollisuuksista.

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/78023/978-952-456-178-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu 2.5.2018.

Hautio, Minna (2016) Tavoittaako taide? Kokemuksia kunta- ja aluetaitelijat- sekä lähiöhankeista. <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2017/02/tavoittaako-taide-minna-hautio-verkkajulkaisu.pdf>. Viitattu 2.5.2018.

Wasenius, Reidar; Huttu, Tiina (2016) Personal Brainer: Treenaa aivosi vireiksi. https://books.google.fi/books?id=BgG9CwAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=personal+brainer:+treenaa+aivosi+vireiksi&hl=fi&sa=X&ved=0ahUKEwigyuz79_LaAhVF26QKHVEoDZAQ6AEIjAA#v=onepage&q=personal%20brainer%3A%20treenaa%20aivosi%20vireiksi&f=false. Viitattu 7.5.2018.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake senioreille heidän ikäluokalleen suunnatusta tapahtuma- ja ohjelmatarjonnasta

Kysely senioreille suunnatusta ohjelma- ja tapahtumatarjonnasta

Tässä kyselyssä senioreilla tarkoitetaan joko eläkkeellä olevia, tai yli 60-vuotiaita.

Tietoa käytetään Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon opinnäytetyöhön, jonka tilaajana on Redius Oy-niminen tuore perheyrittäjä. Tätä kautta kerätty tieto tulee auttamaan Redius Oy:tä sen kehittäessä palvelutarjontaa esimerkiksi juuri senioreille.

1. Koetteko että tänä päivänä on tarpeeksi nimenomaan senioreille suunnattua radio- ja tv-ohjelmatarjontaa?

- Kyllä
 En

2. Entä senioreille suunnattua tapahtumatarjontaa?

- Kyllä
 En

3. Millaisia aiheita mielestänne televisio- ja radio-ohjelmissa voitaisiin käsitellä enemmän?

Viihde

- Näytelmät
 Musiikki
 Tanssi
 Kilpailut (myös visailut, arvonnat, jne.)
 Muu, mikä? _____

Tekniikka

- Tietokoneet
 Puhelimet
 Sosiaalinen media
 Muu, mikä? _____

Historia

- Suomen historia
 Jokin tietty ajanjakso? _____
 Euroopan historia
 Maailmanhistoria
 Muu, mikä? _____

Terveys

☐ Liikuntavammat (myös kaatumiset, murtumat...)	☐ Osteoporoosi
☐ Muistin ongelmat, muistisairaudet	☐ Psyykkinen / henkinen hyvinvointi
☐ Sydän ja verenkierto	☐ Yksinäisyys
☐ Ravitsemus	☐ Muu, mikä?
_____

- Kasvit
- Eläimet
- Puutarha
- Saaristo
- Maaseutu

- Perhe
- Ystävät
- Ulkoilu
- Liikunta
- Matkailu
 - Kotimaamatkailu
 - Ulkomaamatkailu
- Koti
- Sisustus

- Lukeminen
- Mökkipelit (mökkky, petanki...)
- Seurapelit (bingo, tms.)
- Pallopelit
- Ruoanlaitto
- Retkeily
- Patikointi
- Marjastus

Kulttuuri

- Pohjoismaiset
 - Ruoka
 - Tavat
 - Poliittikka
 - Uskonto
 - Kieli
 - Lait
- Muut Euroopan kulttuurit
 - Ruoka
 - Tavat

Luonto

- Vesistöt
 - Luonnon ruoat (marjat, sienet...)
 - Muu, mikä?
-

Arki

- Rakentaminen
 - Kotieläimet
 - Vapaaehtoistoiminta
 - Sairaudet
 - Uskonto
 - Talous
 - Laki
 - Muu, mikä?
-

Harrastukset

- Kalastus
 - Sienestys
 - Metsästys
 - Lintubongaus
 - Veneily
 - Käsityöt
 - Muu, mikä?
-

- Poliittikka
 - Uskonto
 - Kieli
 - Lait
 - Kaukomaiden kulttuurit
 - Ruoka
 - Tavat
 - Poliittikka
 - Uskonto
 - Kieli
 - Lait
 - Muu, mikä? _____
- Muu aihe _____

4. Millaisia tapahtumia senioreille voitaisiin järjestää enemmän kotikunnassanne/kaupungissanne?

5. Miten nykyistä, jo olemassa olevaa senioreille suunnattua ohjelma- ja tapahtumatarjontaa voisi parantaa?

6. Oletteko kiinnostuneita enemmän radion vai tv:n seurannasta, vai ei kummastakaan? Jos ei kummastakaan, niin miksi?

7. Oletteko kiinnostuneita tapahtumista, esimerkiksi markkinoista, messuista, konserteista, näytelmistä, jne.? Jos ei, niin miksi?

8. Huomioidaanko seniori-ikäiset tarpeeksi esimerkiksi televisiossa ja radiossa? (pääsevätkö tuomaan esille omia mietteitään, jne.)

9. Mikä olisi mielestänne paras viikonpäivä ja vuorokaudenaika senioreille suunnatuille tv- ja radio-ohjelmille?

Päivä

- Maanantai
- Tiistai
- Keskiviikko
- Torstai

- Perjantai
- Lauantai
- Sunnuntai

Ajankohta

- Aamu
- Keskipäivä
- Iltapäivä
- Ilta
- Myöhäinen ilta / yö

10. Mikä olisi mielestänne paras viikonpäivä ja vuorokaudenaika järjestää senioreille suunnattuja tapahtumia?

Päivä

- Maanantai
- Tiistai
- Keskiviikko
- Torstai
- Perjantai
- Lauantai
- Sunnuntai

Ajankohta

- Aamu
- Keskipäivä
- Iltapäivä
- Ilta
- Myöhäinen ilta / yö

11. Otetaanko sairaat, liikuntarajoitteiset, ja heikkonäköiset ja -kuuloiset tarpeeksi huomioon tänä päivänä järjestettävissä senioritapahtumissa?

- Kyllä
- Ei
- Jos ei, millä tapaa ei?

12. Tuodaanko seniori-ikäisille tyypillisiä vaivoja tarpeeksi esille tv- ja radio-ohjelmissa sekä tapahtumissa tänä päivänä?

- Kyllä
- Ei